

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

HOSPODÁŘSKÁ FAKULTA

Studijní program: 6208 – Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Analýza mechanismu finančního cílování vlastních zdrojů EU

The Analysis of the Mechanism of the Financial Ceiling

of the EU's Own Resources

Číslo práce: DP – PE – KFÚ – 2007 19

ANDREA KRAUSOVÁ

Vedoucí práce: Ing. Ivana Šimíková, PhD.

Konzultant: Ing. Tomáš Pavelka, Ph.D. (Vysoká škola ekonomická)

Počet stran: 84

Počet příloh: 2

Datum odevzdání: 9. května 2007

UNIVERZITNÍ KNIHOVNA
TECHNICKÉ UNIVERZITY V LIBERCI

3146088864

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Hospodářská fakulta

Katedra financí a účetnictví

Akademický rok: 2006/2007

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Andrea KRAUSOVÁ

Studijní program: M6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Podniková ekonomika

Název tématu: Analýza mechanismu finančního cílování vlastních zdrojů EU

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

- 1) Úvod – stanovení cílů a metod práce
- 2) Analýza teoretických aspektů finančního cílování jako nástroje rozpočtové (příjmové) politiky
- 3) Empirická analýza finančního cílování vlastních zdrojů rozpočtu EU
- 4) Závěr – shrnutí dílčích poznatků, stanovení finálního závěru a možných doporučení

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Univerzitní knihovna
Voroněžská 1329, Liberec 1
PSČ 461 17

V 118/07 H

840.1 5 v. ml.

ob. Lab. anal.

Resumé

Cílem této práce je provést analýzu mechanismu finančního cílování vlastních zdrojů Evropské unie. Výdajové nároky Evropské unie se stále zvyšují, a proto je zapotřebí od členských států vybírat větší a větší příspěvky, přičemž členské země se snaží udržet si neutrální pozici, tzn. snaží se získat od EU finance ve stejném poměru, v jakém do EU přispívají.

První část práce se zabývá charakteristikou a vývojem vlastních zdrojů a opravným mechanismem UK. Další část práce je věnována rozpočtu EU. Popisuje stanovení rozpočtu a postup, jakým se vlastní zdroje v EU vybírají. V následující části je popsáno finanční cílování vlastních zdrojů, na které navazuje empirická analýza systému vlastních zdrojů. Ta je založena na výpočtech vlivu změny příjmového cíle na strukturu vlastních zdrojů a výsledkem je zjištění, zda je současná metoda finančního cílování vlastních zdrojů metodou efektivní. V závěru jsou shrnuty dílčí poznatky a stanoven finální závěr.

Abstract

The goal of this work is to accomplish the analysis of the mechanism of the financial ceiling EU's own resources. The expenditure demands of the EU constantly increase and that's why it is need to collect larger and larger contributions from the member states, whereas the member states seek to retain the neutral position, it means they seek to get the finance from the EU in the same rate as they contribute to the EU.

The first part of the work is engaged in the characteristics and evolution of the own resources and the correction mechanism of the UK. The next part is is focused on the budget of the EU. It describes the establishment of the budget and the process by which are the own resources collected. In the sequent part there is described the financial ceiling of the own resources and then concures the empiric analysis of the own resources system. It is based on the calculation of the influence of the change of the ceiling on the structure of the own resources and the finding is, if the current method of the financial ceiling is effective. In the end there are summarized the partial findings and the determination the final conclusion.

Klíčová slova

finanční cílování

vlastní zdroje

Evropská unie

tradiční vlastní zdroje

daň z přidané hodnoty

hrubý národní produkt

hrubý národní důchod

Delorsův balík

strop vlastních zdrojů

opravný mechanismus

čistý plátce

rozpočet EU

příjem

výdaj

Rada

Komise

Parlament

Key words

financial ceiling

own resources

European Union

traditional own resources

value added tax

gross national product

gross national income

Delors package

ceiling of the own resources

correction mechanism

net contributor

budget of the EU

revenue

expenditure

Council

Commission

Parliament

Obsah

PROHLÁŠENÍ.....	4
PODĚKOVÁNÍ.....	5
RESUMÉ.....	6
KLÍČOVÁ SLOVA.....	7
OBSAH.....	8
SEZNAM TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ	10
SEZNAM ZKRATEK A SYMBOLŮ	12
1 ÚVOD.....	13
2 VÝVOJ SYSTÉMU VLASTNÍCH ZDROJŮ.....	14
2.1 SYSTÉM VLASTNÍCH ZDROJŮ	15
2.1.1 Celní výnosy.....	15
2.1.2 Zemědělské odvody	16
2.1.3 Část daně z přidané hodnoty.....	17
2.1.4 Příspěvek členských států založený na GNI	18
2.2 VÝVOJ SYSTÉMU VLASTNÍCH ZDROJŮ.....	22
2.2.1 Dohoda z Fontainableau (1985)	23
2.2.2 Bruselská dohoda (1988) - Delors I	27
2.2.3 Dohoda z Edinburghu – Delors II	29
2.2.4 Dohoda z Berlína – Agenda 2000.....	31
2.3 VÝVOJ PŘÍJMOVÉ SKLADBY ROZPOČTU EU	33
2.4 HODNOCENÍ VLASTNÍCH ZDROJŮ Z HLEDISKA METODOLOGICKO OBSAHOVÉHO	36
2.4.1 Zhodnocení tradičních vlastních zdrojů.....	37
2.4.2 Zhodnocení zdroje z DPH.....	38
2.4.3 Zhodnocení zdroje z GNI.....	38
2.4.4 Shrnutí hodnocení vlastních zdrojů	39
2.5 KOREKCE ROZPOČTOVÉ NEROVNOVÁHY UK.....	40
3 STANOVENÍ ROZPOČTU	42
3.1 ROZPOČTOVÉ ZÁSADY	42
3.2 SCHVALOVÁNÍ ROZPOČTU EVROPSKÉ UNIE.....	43
3.3 POSTUP, PODLE NĚJŽ SE VLASTNÍ ZDROJE POSKYTUJÍ	48
4 FINANČNÍ CÍLOVÁNÍ VLASTNÍCH ZDROJŮ EU.....	51

4.1 ZAVEDENÍ FINANČNÍHO CÍLOVÁNÍ VLASTNÍCH ZDROJŮ EU.....	52
4.1.1 Delorsův balík I.....	54
4.1.2 Delorsův balík II.....	56
4.1.3 Obecná metodologie cílování.....	58
4.1.4 Vztah mezi cílováním vlastních zdrojů a výdajů.....	59
4.1.5 Rozpočtové zásady ovlivňující cílování vlastních zdrojů EU.....	59
4.2 ČLENSKÉ ZEMĚ V POZICI ČISTÝCH PLÁTCŮ.....	61
5 ANALÝZA MECHANISMU FINANČNÍHO CÍLOVÁNÍ VLASTNÍCH ZDROJŮ	64
5.1. VÝPOČET STRUKTURY PLÁTCŮ V PŘÍPADĚ ZMĚNY PŘÍJMOVÉHO CÍLE.....	67
6 ZÁVĚR.....	80
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	82
SEZNAM PŘÍLOH.....	84

Seznam tabulek, grafů a obrázků

Tabulky:

Tab. 1: Skladba vlastních zdrojů v letech 1971 – 1988 (mil. EUR, %)	25
Tab. 2: Skladba vlastních zdrojů v letech 1988 – 1993 (mil. EUR, %)	28
Tab. 3: Skladba vlastních zdrojů v letech 1991 – 2000 (mil. EUR, %)	30
Tab. 4: Skladba vlastních zdrojů v letech 2000 – 2006 (mil. EUR, %)	32
Tab. 5: Skladba vlastních zdrojů v klíčových letech (mil. EUR, %)	34
Tab. 6: Hodnocení vlastních zdrojů	40
Tab. 7: Velikost vlastních zdrojů a cílování v letech 1988 – 2006 (mil. EUR, %)	57
Tab. 8: Příjmy a výdaje členských zemí v letech 1985 – 1988 (mil. EUR)	63
Tab. 9: Vlastní zdroje podle členských států v letech 2002 – 2006 (mil. EUR)	65
Tab. 10: GNI _{PC} vybraných členských států	66
Tab. 11: Struktura celkových vlastních zdrojů v roce 2006 (EUR, %)	69
Tab. 12: Určení jednotné sazby a rozdělení zdroje z GNI pro rok 2006 (EUR)	70
Tab. 13: Skladba vlastních zdrojů v roce 2006 (EUR, %)	71
Tab. 14: Určení jednotné sazby a rozdělení zdroje z GNI pro příjmový cíl 1,5% GNI EU (EUR)	73
Tab. 15: Skladba vlastních zdrojů pro příjmový cíl 1% GNI EU (EUR, %)	74
Tab. 16: Určení jednotné sazby a rozdělení zdroje z GNI pro příjmový cíl 1% GNI EU (EUR)	75
Tab. 17: Skladba vlastních zdrojů pro příjmový cíl 1% GNI EU (EUR, %)	76
Tab. 18: Shrnutí vlastních zdrojů pro jednotlivé příjmové cíle (EUR, %)	77
Tab. 19: Shrnutí vlastních zdrojů pro jednotlivé příjmové cíle (EUR)	78

Grafy:

Graf 1: Skladba vlastních zdrojů v letech 1971 – 1988 (mil. EUR)	26
Graf 2: Skladba vlastních zdrojů v letech 1971 – 1988 (%)	26
Graf 3: Skladba vlastních zdrojů v letech 1988 – 1993 (mil. EUR)	28
Graf 4: Skladba vlastních zdrojů v letech 1988 – 1993 (%)	29
Graf 5: Skladba vlastních zdrojů v letech 1991 – 2000 (mil. EUR)	30
Graf 6: Skladba vlastních zdrojů v letech 1991 – 2000 (%)	31

Graf 7: Skladba vlastních zdrojů v letech 2000 – 2006 (mil. EUR)	33
Graf 8: Skladba vlastních zdrojů v letech 2000 – 2006 (%)	33
Graf 9: Skladba vlastních zdrojů v klíčových letech (mil. EUR)	35
Graf 10: Skladba vlastních zdrojů v klíčových letech (%)	35
Graf 11: Skladba vlastních zdrojů v roce 1971 (%)	35
Graf 12: Skladba vlastních zdrojů v roce 1988 (%)	36
Graf 13: Skladba vlastních zdrojů v roce 2006 (%)	36
Graf 14: Velikost vlastních zdrojů v letech 1988 – 2006 (mil. EUR)	57
Graf 15: Příjmy a výdaje členských zemí v letech 1985 – 1988 (mil. EUR)	63
Graf 16: Vlastní zdroje členských států EU v roce 2006	66

Obrázky:

Obr. 1: Systém vlastních zdrojů	19
Obr. 2: Rozpočtový cyklus	44
Obr. 3: Rozpočtová procedura	45
Obr. 4: Rozpočtový proces	48

Seznam zkratek a symbolů

atd.	a tak dále
CAP	Společná zemědělská politika
DPH	daň z přidané hodnoty
EC	Evropská komise
ECU	evropská měnová jednotka
EHS	Evropské hospodářské společenství
ES	Evropská společenství
ESA	Evropský systém integrovaných ekonomických účtů
EU	Evropská unie
EUR	evropská měna Euro
GNI	hrubý národní důchod
GNP	hrubý národní produkt
GNP _{PC}	hrubý národní produkt na jednoho obyvatele
JEA	Jednotný evropský akt
např.	například
mil.	milion
mld.	miliarda
obr.	obrázek
PPS	parita kupní síly
SVZ	systém vlastních zdrojů
t.j.	to jest
tab.	tabulka
TVZ	tradiční vlastní zdroje
tzn.	to znamená
tzv.	takzvaný
UK	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
VZ	vlastní zdroje

1 Úvod

Cílem této diplomové práce je provést analýzu mechanismu finančního cílování vlastních zdrojů Evropské unie. Vlastní zdroje EU se tvořily postupně od roku 1970 a prošly za tu dobu mnoha změnami a reformami. Od roku 1988 se začalo uplatňovat cílování vlastních zdrojů, které mělo zajistit rozpočtovou stabilitu a vyrovnanost. Finanční cílování spočívá ve stanovení maximální hranice (stropu), které mohou vlastní zdroje v daném rozpočtovém období dosáhnout a následně se rozpočtová politika EU přizpůsobuje tomuto cíli.

V první části mé práce posuzuji vlastní zdroje Evropské unie a jejich vývoj v čase. Zlomovým bodem ve vývoji systému vlastních zdrojů bylo bezpochyby (alespoň z pohledu finančního cílování) zavedení Delorsova prvního balíku v roce 1988. Jsou sledovány všechny vlastní zdroje, jejich postupný vývoj a podíl na celkových vlastních zdrojích EU. Tato část také přibližuje problematiku výpočtu korekce rozpočtové nerovnováhy Spojeného království. Korekce, neboli opravný mechanismus, je také součástí systému vlastních zdrojů, a pokud by neexistoval, UK by jistě uvažovala o vystoupení EU kvůli své nevýhodné pozici čistého plátce.

Druhá část je věnována rozpočtu EU, jeho stanovení a také způsobu, jakým se vlastní zdroje poskytují.

Poslední nosnou část mé diplomové práce tvoří analýza finančního cílování. Nejprve je mechanismus cílování popsán teoreticky a následuje analýza finančního cílování jako nástroje rozpočtové politiky, jeho vztahu k rozpočtové politice a vliv na skladbu vlastních zdrojů, tzn. co by se stalo, kdyby byla velikost cíle změněna, a jaký by měla změna vliv na skladbu vlastních zdrojů a dopad na příspěvky jednotlivých členských zemí.

Závěr obsahuje shrnutí poznatků z celé práce a stanovení finálního závěru.

2 Vývoj systému vlastních zdrojů

Evropská unie (EU) je mezinárodní společenství, které bylo vytvořeno v roce 1992 na základě Smlouvy o Evropské unii, známější pod názvem Maastrichtská smlouva, která navazovala na předchozí evropské integrační aktivity, sahající do 50. let 20. století.

Mezi hlavní ekonomické cíle EU patří:

- výrazný hospodářský růst
- konkurenceschopná sociální ekonomika

Tyto cíle jsou naplňovány rozpočtem EU, který je plně financován vlastními zdroji Společenství a jiné příjmy tím nesmí být dotčeny. Vlastní zdroje tvoří také příjmy z jakýchkoliv nových daní a poplatků zavedených v rámci některé společné politiky v souladu se Smlouvou o ES nebo Smlouvou o Euratomu. [4]

Nařízení Rady ze dne 29. května 1989, kterým se provádí rozhodnutí o systému vlastních zdrojů, říká, že Společenství musí mít vlastní zdroje dostupné za co nejlepších podmínek. K tomu účelu musí být stanoveny způsoby, kterými členské státy poskytují Komisi vlastní zdroje přidělené Společenství, a vnitrostátní orgány příslušné k vybírání vlastních zdrojů musí být schopny kdykoli Komisi předložit podklady o vybraných vlastních zdrojích.

Členské státy vybírají tradiční vlastní zdroje v souladu s vnitrostátními právními a správními předpisy, jež jsou v případě potřeby upraveny podle požadavků právních předpisů Společenství. Vlastní zdroje musí být poskytovány tak, že se dlužné částky uloží na zvláštní účet založený k tomuto účelu na jméno Komise u ministerstva financí nebo u jiného subjektu, který každý členský stát určí. [5]

Tento systém dovoluje Unii udržet si stabilitu a nepřetržité financování všech jejích politik. Existují také jiné zdroje příjmů, které jsou ale méně významné. [3]

2.1 Systém vlastních zdrojů

Evropská unie má vlastní zdroje, což jsou jí trvale přidělené příjmy, které automaticky plynou do pokladny EU.

Mezi vlastní zdroje patří:

- celní výnosy (1);
- zemědělské odvody (2);
- část daně z přidané hodnoty (3);
- příspěvek členských států, který je podílem na hrubém domácím produktu, od roku 2002 hrubém národním důchodu (GNP/GNI) národních ekonomik. (4)

Do rozpočtu EU plynou i další příjmy, které již nespádají mezi vlastní zdroje, ale označují se jako ostatní¹. Výnosy těchto zdrojů jsou však nestabilní a jejich skladba různorodá. [4]

2.1.1 Celní výnosy

Celní výnosy zahrnují cla uplatňovaná na zboží dovážené do EU z třetích zemí, konkrétně dávky, premie, doplňkové nebo vyrovnávací částky, dodatkové částky nebo položky a další poplatky, současné i budoucí, zavedené orgány Společenství v obchodě se třetími zeměmi v rámci společné zemědělské politiky a dávky a další poplatky stanovené v rámci společné organizace trhu s cukrem. Nárok Společenství na vlastní zdroje se stanoví, jakmile jsou splněny podmínky stanovené celními předpisy, které se týkají zaúčtování částky nároku a vyrozumění dlužníka. Dnem stanovení je den zaúčtování podle celních předpisů. [4]

¹ Mezi ostatní zdroje spadají poplatky za administrativní činnost institucí, poplatky vztahující se k fungování Evropského hospodářského prostoru, pokuty, úroky z prodlení, daně z příjmu zaměstnanců institucí ES, příjmy z poskytování půjček a výpůjček, přebytek rozpočtu z předchozího roku atd. [4]

2.1.2 Zemědělské odvody

Mezi tyto odvody patří všechny celní poplatky za dovoz zemědělských plodin a výrobků EU z nečlenských zemí, tedy cla stanovená ve společném celním sazebníku a další cla, současná i budoucí, zavedená orgány Společenství v obchodě se třetími zeměmi a cla na výrobky spadající do působnosti Smlouvy o založení Evropského společenství uhlí a oceli. Pro vlastní zdroje pocházející z dávek z cukru, které je nutno uhradit v rozpočtovém roce odpovídajícím hospodářskému roku, k němuž se daný výdaj vztahuje, by mělo být ustanoveno, že členské státy poskytují prostředky z těchto dávek Komisi v průběhu rozpočtového roku, ve kterém jsou stanoveny. [4]

Společenství je založeno na celní unii² pokrývající veškerý obchod se zbožím. Zahrnuje jak zákaz vývozních a dovozních cel mezi členskými státy, tak i přijetí společného celního sazebníku ve vztahu k třetím zemím. Tradiční vlastní zdroje odvádí do společného rozpočtu země, v níž došlo k jejich výběru.

S tradičními vlastními zdroji je spojen tzv. Rotterdamsko-Antverpský efekt, jehož název je odvozen od dvou důležitých evropských přístavů. Tento efekt je založen na tom, že TVZ jsou vybírány státy, které tvoří jakousi „vstupní bránu“ zboží do EU ze třetích zemí. Tyto země pak odvádějí příslušné částky do společného rozpočtu EU a vypadají tudíž jako větší plátcí než ve skutečnosti jsou (cla vybírají za státy, do kterých zboží skutečně směřuje). [4]

² Celní unie je sdružení států, které se dohodly na omezení vzájemných obchodních bariér a zároveň uplatňují společné celní sazby vůči třetím zemím (tzv. *společný celní sazebník*). Byla založena k 1. červenci 1968 a představuje jeden ze stupňů integračního procesu. Nejbližším nižším integračním stupněm je oblast volného obchodu a nejbližším vyšším stupněm je společný trh. V rámci vzájemného obchodu mezi členskými státy celní unie jsou zrušena cla a zároveň členské země celní unie uplatňují ve vztahu k nečlenským zemím společnou obchodní politiku především prostřednictvím společného celního tarifu.

Mezi základní ekonomické výhody spojené s existencí celní unie lze zařadit následující:

- růst efektivnosti jednotlivých výrobců v důsledku zvýšené konkurence,
- růst efektivnosti jednotlivých výrobců v důsledku rostoucí specializace,
- dosažení úspor z rozsahu v důsledku rozšíření trhu,
- zvýšená a kvalitnější produkce umožňuje zlepšit postavení států na světových trzích.

Vytváření celní unie je obvykle procesem dlouhodobým, který v rámci Evropských společenství trval 10 let. [14]

2.1.3 Část daně z přidané hodnoty

Jedná se o část DPH vybrané v členských státech. V současnosti jde o 0,5% z vybrané DPH. Pro všechny členské státy se používá jednotná sazba na harmonizovaný vyměřovací základ DPH, který se určuje podle pravidel Společenství. Vyměřovací základ pro tyto účely nepřesahuje 50% GNI každého členského státu. Pro tyto vlastní zdroje je třeba stanovit, aby členské státy poskytovaly Společenství vlastní zdroje uvedené v rozpočtu ve formě stálých měsíčních dvanáctin, a poté aby poskytnuté částky upravily podle skutečného základu zdrojů z DPH, jakmile bude plně zjištěn.

Původně měly členské státy na výběr mezi dvěma variantami:

- metoda platby podle skutečného inkasa DPH od plátců za daný rok (1);
- metoda platby podle vyměřovacího základu počítaného jako podíl celkových čistých příjmů z DPH a váženého průměru sazeb uplatňovaných v daném členském státě (2).

Od roku 1989 je povolena pouze metoda druhá. Protože tím pádem o výši odvodů rozhodují statistické výpočty, ztratila se přímá souvislost mezi daní, kterou při nákupu platí spotřebitel, a daní, která je odváděna do rozpočtu EU.

Výpočet harmonizovaného vyměřovacího základu má tři základní kroky:

- výpočet **čistého inkasa DPH**, které se od skutečného liší úpravami o příjmy, které nejsou předmětem daně či nepochází z činností podléhajících daňové povinnosti (např. pokuty, penále, inkaso od dobrovolných plátců DPH) (1);
- výpočet **prozatímní základny** – jedná se o podíl celkových čistých příjmů z DPH a váženého průměru sazeb uplatňovaných v daném členském státě. Váha každé sazby odpovídá podílu hodnoty transakcí zdaněných příslušnou sazbou na souhrnné hodnotě všech transakcí (2);
- **harmonizovaný vyměřovací základ** je získán kompenzací prozatímní základny, které zohledňují odlišnost aplikace (používání různých výjimek a osvobození) společného systému DPH v členských státech tak, aby se pokud

možno co nejvíce standardizoval vyměřovací základ pro odvod třetího zdroje. Při počítání váženého průměru sazeb se pro rok t vychází ze známých hodnot roku $t-2$ a daňových sazeb příslušného roku t (3).

- ⇒ 1) vybraná DPH $\pm$ úpravy = čisté inkaso DPH
- ⇒ 2) čisté inkaso DPH / vážený průměr sazeb = prozatímní základna
- ⇒ 3) prozatímní základna $\pm$ kompenzace = harmonizovaný vyměřovací základ

Z harmonizovaného vyměřovacího základu členské státy odvádějí určité procento pro potřeby rozpočtu EU. Od roku 2004 je platba třetího zdroje určena maximální sazbou ve výši 0,5% harmonizovaného vyměřovacího základu, jehož stropem je 50% GNI každé země.

2.1.4 Příspěvek členských států založený na GNI

Tento příspěvek je založen na podílu na hrubém národním produktu, od roku 2002 hrubém národním důchodu (GDP/GNI) národních ekonomik. Je počítán jako procento souhrnu předpovědí výše GNI všech členských států tak, aby plně pokrývala tu část rozpočtu, na jejíž financování nestačí příjmy z TVZ, DPH a ostatních zdrojů. Každý stát odvádí takto vypočítané procento ze svého vlastního GNI. Příspěvek z GNP byl zaveden Rozhodnutím Rady ES v roce 1988 proto, aby se velikost plateb členských států více přiblížila jejich schopnosti platit. Na úrovni Společenství je GNP/GNI považován za nejlepší ukazatel této schopnosti, protože na rozdíl od GDP neukazuje produkční schopnosti, ale bohatství dané země. Čtvrtý zdroj představuje od druhé poloviny 90. let 20. století největší příjem rozpočtu EU. [4]

Aby bylo financování rozpočtu Společenství zajištěno za všech okolností, je třeba stanovit postup pro poskytování příspěvků stanovených na základě hrubého národního důchodu. Sazba stanovená v rozpočtovém procesu se vypočítá v procentech ze součtu odhadů hrubého národního důchodu (dále jen "GNI") členských států tak, aby plně pokryla tu část rozpočtu, která není financována z cel, zemědělských dávek, dávek a dalších poplatků

stanovených v rámci společné organizace trhu s cukrem, ze zdrojů z DPH, finančních příspěvků na doplňkové programy výzkumu a technologického rozvoje, jiných příjmů a případně z finančních příspěvků založených na GNI.

Zjednodušeně lze tedy systém vlastních zdrojů zapsat takto:

$$SVZ = TVZ + DPH + GNI, \quad (1)$$

zároveň (od roku 2002) platí vztah:

$$SVZ = \max 1,24\% \text{ GNI EU}. \quad (2)$$

Ze vztahu (1) vyjádříme vztah pro výpočet GNI:

$$GNI = SVZ - (TVZ + DPH), \quad (3)$$

a protože GNI EU dostaneme součtem všech GNI členských zemí, platí i:

$$GNI = \sum_{i=1}^{25} x\% \cdot GNI_i, \quad (4)$$

kde: *SVZ* – systém vlastních zdrojů

TVZ – tradiční vlastní zdroje

DPH – zdroj z daně z přidané hodnoty

GNI – zdroj založený na příspěvcích členských států z GNI

GNI_i - GNI *i*-té členské země.

Obr. 1: Systém vlastních zdrojů

Zdroj: vlastní zpracování

Z rozpočtu EU je také patrné silné propojení s rozpočtovými principy. (viz kapitola 3.1)

Výše vlastních zdrojů je stanovena v jednohlasém Rozhodnutí Rady a schválena parlamenty členských zemí. V průběhu období 2000 - 2006 vlastní zdroje nesmí překročit 1,27% GNP (1,24% GNI) Společenství. Celkové rozpočtové příjmy jsou každoročně určeny podle celkových výdajů stanovených rozpočtovým orgánem (Parlamentem a Radou) a jsou přesně přizpůsobeny principu rovnováhy, t.j. příjmy musí být rovné výdajům a rozpočet nesmí vykazovat deficit.

Mezi čtyřmi typy vlastních zdrojů jsou určité rozdíly. První dva, známé jako tradiční vlastní zdroje, představovaly v roce 2000 14% celkových vlastních zdrojů. Následkem snižujícího se výběru zdrojů z cel a postupného rozšiřování Unie bylo, že tyto dva zdroje už nebyly schopné financovat rozpočet, a proto byly zavedeny další dva zdroje. Zdroj z DPH, který představoval 35% celkových vlastních zdrojů v roce 2000, zahrnuje příspěvek členských států z DPH vybíraný ve výši 1% harmonizovaného základu. Tato výše se snížila na 0,75% pro rok 2002 a 0,50% pro rok 2004. Další zdroj založený na GNI každého členského státu poskytuje finance pro zbytek rozpočtu a v roce 2000 činil polovinu celkových vlastních zdrojů.

Rozpočet Společenství je známý jako výdajový rozpočet, ve kterém jsou výdaje odhadnuty před výpočtem výnosů, které budou zapotřebí k jeho financování. Rozpočet je vždy v rovnováze ex ante. Následně se vypočítají různé druhy výnosu, t.j. vypočítají se řady po sobě jdoucích rovnováh.

Očekávaný výtěžek z ostatních výnosů společně s odhadnutými přebytky z předcházejícího roku je odečten od celkového předpověděného objemu výdajů. Zbývající výdaje jsou financovány vlastními zdroji. V kategorii vlastních zdrojů jsou nejprve odečteny odhadované příjmy z tradičních vlastních zdrojů. Dalším krokem je odečtení zdrojů z DPH v jednotné rate of call (která je ovlivněna velikostí britské opravy). Zbývající množství výdajů je financováno jednotnou rate of call zdrojů z GNI. Zdroj z GNI je proměnný zdroj, který poskytuje výnos požadovaný pro pokrytí nadbytečných výdajů. V roce 2002 činil tento zdroj 61,5% celkových příjmů předběžného návrhu rozpočtu.

V knize „European Union – Public Finance“ (str. 215) je uveden tento příklad:

Financování předběžného návrhu rozpočtu pro rok 2002 (se zaokrouhlenými hodnotami):

- odhadnuté ostatní výnosy (811,7 milionů EUR) jsou nejprve odečteny od celkových přidělů na platby vstupujících do rozpočtu (97 771,0 milionů EUR). Z tohoto vyjde vyhrazená částka, která vyrovnává vlastní zdroje ve výši 96 959,2 milionů EUR;
- dále je odečteno plánované množství tradičních vlastních zdrojů (13 243,9 milionů EUR), přičemž je počítáno se skutečností, že pouze 75% připadne rozpočtu EU a 25% je zadrženo členskými státy. Výdaje jsou tedy financovány ze zbývajících vlastních zdrojů (83 715,4 milionů EUR);
- také je v úvahu brána sleva pro UK za rok 2001 (4 625,9 milionů EUR), rozpočtená v předběžném návrhu rozpočtu pro rok 2002, jednotná rate of call DPH je určena (0,54468%) stejně jako výnos navýšený o zdroj z DPH (23 593,9 milionů EUR). Výdaje jsou tedy financovány ze zbývajících vlastních zdrojů ve výši 60 121,4 milionů EUR;
- následně množství výdajů (zahrnujících financování rezerv) financované zdroji z GNI je 60 121,4 milionů EUR. Rate of call zdroje z GNI požadované k poskytnutí této částky je 0,65002%.

Vyjádříme-li tento příklad ve vzorcích, dostaneme:

$$SVZ = CV - (OV + OP), \quad (5)$$

kde: *SVZ* – systém vlastních zdrojů

CV – celkové výdaje

OV – ostatní výnosy

OP – odhadnuté přebytky minulého roku

Následně dosadíme do vztahu (5) a tím získáme, že:

$SVZ = 97\,771,0 - 811,7 = 96\,959,2$ milionů EUR. – toto je část rozpočtu, která musí být plně financována vlastními zdroji.

Dosazením hodnot do rovnice (3) dostaneme:

$GNI = 96\,959,2 - (13\,243,9 + 23\,593,9) = 60\,121,4$ milionů EUR.

Rovnováha v rozpočtovém roce je dána současným obratem příjmů a výdajů. Přebytek je přenesen do následujícího rozpočtového roku, redukuje tedy nezbytné množství vlastních zdrojů v daném roce prostřednictvím nižší rate of call zdroje z GNI. Deficit je přenášen obdobně, takže zvyšuje rate of call zdroje z GNI, která je nezbytná k vyrovnání rozpočtu ex ante. Nicméně deficit je v rozpočtu EU zcela výjimečný. [3]

Podrobnější popis postupu, jakým se vlastní zdroje stanovují, je uveden v kapitole 3.3.

2.2 Vývoj systému vlastních zdrojů

Evropské společenství uhlí a oceli, které bylo založeno v roce 1951 a stálo tak v počátcích současné evropské integrace, bylo financováno poplatky odváděnými podniky uhelného a ocelářského průmyslu. Vznikem EHS a Euratomu v roce 1957 došlo k rozšíření rozsahu působnosti Evropských společenství a tím i zvýšení nároků na finanční zdroje Společenství. ES byla zpočátku financována prostřednictvím příspěvků členských států. Hledal se však model financování nezávislý na vůli politiků národních vlád, do něhož by příjmy plynuly automaticky, a v roce 1970 bylo v Lucemburku rozhodnuto o nahrazení národních příspěvků **systémem vlastních zdrojů**.

Systém vlastních zdrojů se původně skládal ze tří pilířů – první dva jsou zemědělské dávky a cla na zboží vstupující do ES podléhající společnému celnímu sazebníku. Staly se zdrojem rozpočtu bezprostředně již od roku 1971 a také proto, že jsou nejstaršími vlastními zdroji, se pro ně vžilo označení tradiční vlastní zdroje (TVZ). Třetím zdrojem je určitý podíl z harmonizovaného vyměřovacího základu DPH jednotlivých členských států. Dohody o harmonizovaném vyměřovacím základu bylo dosaženo až v roce 1977. Plná implementace nastala až v roce 1980, ale již o rok dříve plynuly do evropského rozpočtu první příjmy z DPH.

Na počátku 80. let 20. století se třízdrojový systém ukázal být pro potřeby rozpočtu ES nedostatečným. V důsledku liberalizace obchodu klesal výnos TVZ a výše příjmů z DPH byla negativně ovlivněna slabým ekonomickým růstem zemí západní Evropy. Nebylo

možné na tuto skutečnost pružně reagovat zvýšením procentní sazby DPH odváděné do rozpočtu, neboť její výše byla Lucemburskou dohodou omezena maximálně na 1% harmonizovaného vyměřovacího základu. Dalším problémem se ukazovalo být nastavení příjmů a výdajů rozpočtu. Na výdajové straně 60-70% rozpočtu v té době připadlo na zemědělství. Tím byly zvýhodněny země s rozsáhlým zemědělským sektorem.

Naopak ve velmi nevýhodné pozici bylo Spojené království, které doplácelo na relativně malý zemědělský sektor, jenž proto nemohl být příjemcem výraznějších částek v rámci společné zemědělské politiky. V 70. letech bylo UK stále ještě orientováno hlavně na zámořský obchod, a proto muselo do rozpočtu odvádět relativně velké množství TVZ (hlavně cel). Také pokud jde o zdroj odváděný z DPH, bylo UK v nevýhodě, protože kvůli výraznému podílu soukromé spotřeby na HNP dosahovalo vysokého vyměřovacího základu pro výpočet této daně. Proto se UK stávalo největším čistým plátcem do společného rozpočtu.

V průběhu 70. a 80. let 20. století proběhlo několik pokusů o řešení problému rozpočtové nerovnováhy, ale tato opatření nebyla dlouhodobá a navíc stále zřetelněji vyvstávala potřeba navýšení příjmů rozpočtu. Členské státy dospěly k rozhodnutí provést zásadnější změny systému financování. [4]

2.2.1 Dohoda z Fontainebleau (1985)

V roce 1985 ve Fontainebleau se rozhodlo o úpravě třetího zdroje rozpočtu kvůli potřebě navýšení finančních prostředků. Narostl strop odvodů z vyměřovacího základu DPH z jednoho na 1,4% od roku 1986. Dalším bodem reformy byla náprava rozpočtové bilance UK. Byla dojednána obecná zásada opravňující k rozpočtové korekci jakýkoliv členský stát s rozpočtovým zatížením vyšším než odpovídajícím jeho relativní prosperitě. Od roku 1985 měla náhrada UK činit 66% z hodnoty násobku velikosti celkových alokovaných výdajů a rozdílu mezi podílem UK na celkových platbách DPH a podílem na celkových alokovaných výdajích rozpočtu. Břemeno korekce ve prospěch UK se muselo rozložit mezi ostatní státy. Klíčem byl podíl odvodů DPH každého členského státu na celkové výši

příjmů z DPH bez započtení příspěvku UK. Výjimkou bylo Německo, jehož výše z takto vypočítaného podílu byla omezena na dvě třetiny. Zbývající třetina se opět rozdělila mezi ostatní státy.

Následkem těchto rozhodnutí bylo, že došlo k částečné negaci zvýšení stropu odvodů z vyměřovacího základu DPH, protože od maximální sazby pro výpočet odvodů bylo zapotřebí odečíst procentuální vyjádření výše korekce UK. Tím se získala jednotná sazba, která byla nižší než sazba maximální, a podle této snížené sazby se pak odváděly platby z DPH. (viz kapitola 2.1.3)

Výsledkem byly opět napjaté finance ES, kdy v letech 1986 a 1987 bylo dosaženo maximální sazby, tedy 1,4% harmonizovaného základu, ačkoli po odečtení korekce UK do rozpočtu z něj plynulo pouze 1,25%. K příjmové krizi přispěl i snižující se výběr TVZ, jak je vidět z následující tabulky a grafů. (Tab. 1, Graf 1, 2) Proto opět nastala (tentokrát již ale mnohem zásadnější) jednání o přehodnocení vlastních zdrojů. [4]

Tab.1: Skladba vlastních zdrojů v letech 1971 – 1988 (mil. EUR, %)

	Zemědělské odvody		Celní výnosy		Příspěvky z DPH		Podíl na GNP(GNI)		Ostatní		Celkem	
	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%
1971	713,8	30,6	582,3	25	0	0	0	0	1 033,2	44,4	2 329,3	100
1972	799,5	25,6	957,3	30,7	0	0	0	0	1 360,7	43,6	3 117,5	100
1973	510,3	10,4	1 986,3	40,4	0	0	0	0	247,7	49,2	4 914,3	100
1974	330,1	6,4	2 737,6	53,2	0	0	0	0	2 075,7	40,4	5 143,4	100
1975	590,1	9,2	3 151	49,3	0	0	0	0	2 644	41,4	6 385,1	100
1976	1 163,7	14,2	4 064,5	49,7	0	0	0	0	2 956,5	36,1	8 184,7	100
1977	1 778,5	20,5	3 927,2	45,3	0	0	0	0	2 969,4	34,2	8 675,1	100
1978	2 278,9	18,3	4 390,9	35,3	0	0	0	0	5 783	46,4	12 452,8	100
1979	2 143,5	14,4	5 189,1	34,8	4 737,7	31,8	0	0	2 821,2	18,9	14 891,5	100
1980	2 002,3	2,2	5 905,7	35,9	7 258,5	44,2	0	0	1 265,8	7,7	16 432,3	100
1981	1 747,4	9,2	6 392,4	33,8	9 187,8	48,6	0	0	1 590,4	8,4	18 918	100
1982	2 227,8	10,1	6 815,3	30,9	12 000,5	54,3	0	0	1 038,5	4,7	22 082,1	100
1983	2 433,9	9,5	7 234,6	28,1	13 691	53,2	0	0	2 369,7	9,2	25 729,2	100
1984	2 950	11,3	7 623,5	29,2	14 565,9	55,8	0	0	943	3,6	26 082,4	100
1985	2 179,1	7,8	8 310,1	29,6	15 218,9	54,2	0	0	2 377	8,4	28 085,1	100
1986	2 287	6,8	8 173	24,3	22 223,4	66	0	0	983,8	2,9	33 667,2	100
1987	3 097,8	8,7	8 936,5	25	23 463,5	65,6	0	0	285,5	0,7	35 783,3	100
1988	2 605,8	6,2	9 310,2	22,3	23 927,6	57,2	4 445,8	10,6	1 554	3,7	41 843,4	100

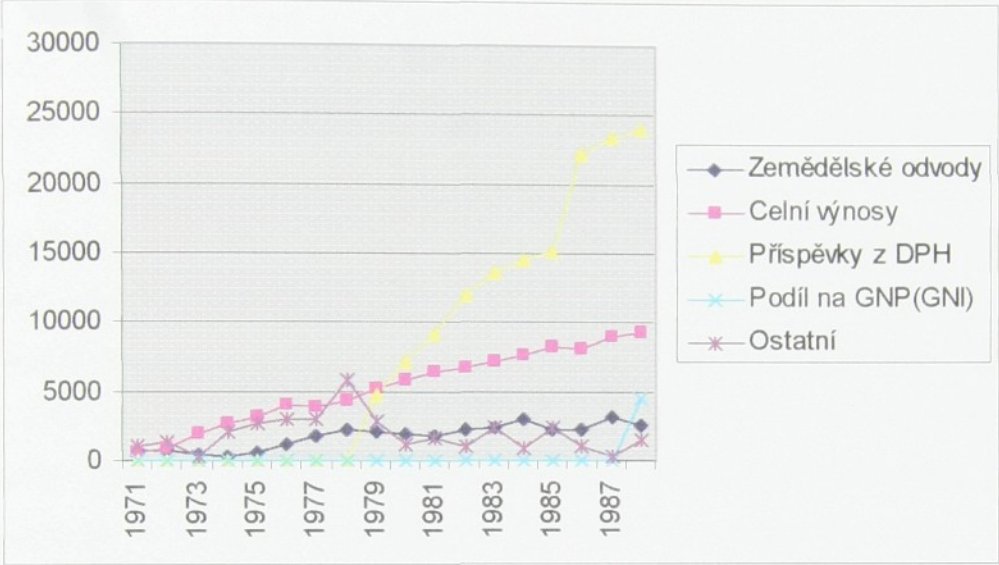
Zdroj: [10], vlastní zpracování

(Pozn.: Mezi ostatní zdroje spadají poplatky za administrativní činnost institucí, poplatky vztahující se k fungování Evropského hospodářského prostoru, pokuty, úroky z prodlení, daně z příjmu zaměstnanců institucí ES, příjmy z poskytování půjček a výpůjček, přebytek rozpočtu z předchozího roku atd. [4])

Z tabulky 1 je jasné čitelné postupné zvyšování vlastních zdrojů. To souvisí s rozvojem EU a tedy s rostoucí potřebou financování. TVZ, které se vybíraly už od počátku Společenství v tomto období, stále rostly. Hlavně je stálý růst vidět u celních výnosů, zemědělské odvody vykazují od roku 1979 jakousi stagnaci, která souvisí s nahrazováním TVZ zdrojem z DPH a později z příspěvku na GNP/GNI. Klíčové jsou roky 1979 a 1988, tedy roky, od kterých začal výběr zdroje z DPH, respektive podílu na GNP/GNI.

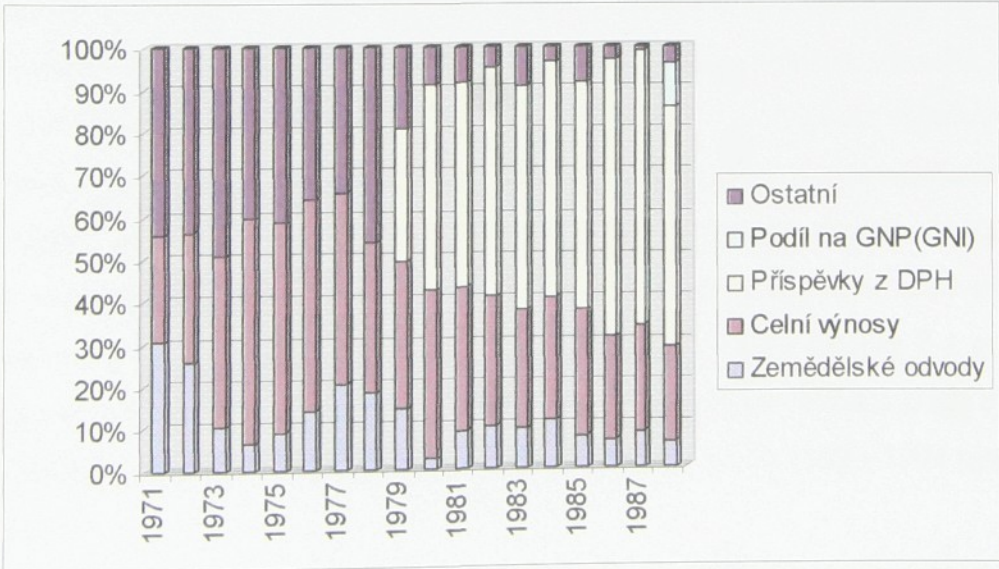
Grafy 1 a 2 ukazují také vývoj vlastních zdrojů v letech 1971 – 1988 a je z nich patrný (kromě růstu celních odvodů) hlavně prudký nárůst zdroje z DPH ihned po jeho zavedení od roku 1979.

Graf 1: Skladba vlastních zdrojů v letech 1971 – 1988 (mil. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 2: Skladba vlastních zdrojů v letech 1971 – 1988 (%)

Zdroj: vlastní zpracování

2.2.2 Bruselská dohoda (1988) - Delors I

V roce 1988 Evropská rada na svém zasedání v Bruselu schválila podstatnou část návrhů Evropské komise vedené předsedou Jacquesem Delorsem a s tím několik nových prvků v rozpočtové oblasti:

- výše rozpočtu byla omezena ve vztahu k GNP Společenství, a to na 1,15% v roce 1988. Finanční prostředky měly postupně růst až na hranici 1,20% v roce 1992 (tzn. bylo **zavedeno finanční cílování vlastních zdrojů**) (1);
- především představení pětileté finanční perspektivy (zahrnovala roky 1988-1992) pro stabilizaci rozpočtového plánování (2);
- na příjmové straně došlo k podstatné změně – zavedení čtvrtého zdroje vztaheného k GNP členských zemí Společenství kvůli nedostatečnosti prvních tří zdrojů. Čtvrtý zdroj totiž dorovnával množství vybraných prostředků výdajovým potřebám rozpočtu, a to stejným procentem GNP každého členského státu. Vzhledem k zavedení nového příjmu Rada upravila i výpočet rozpočtové nerovnováhy UK (3).

Se zavedením čtvrtého zdroje Komise navrhovala snížení sazby DPH, aby se tak vyšlo vstříc chudším členům volajícím po tomto kroku; k tomu nakonec nedošlo, velikost odvodů byla ale přesto omezena v *Rozhodnutí Rady ES o systému vlastních zdrojů Společenství* stanovením maximální výše (55% GNP členského státu) harmonizovaného vyměřovacího základu, na nějž se aplikovala jednotná sazba. Oproti očekávání ale zpočátku nedocházelo k postupnému nahrazování třetího zdroje čtvrtým, nový zdroj spíše vyrovnával nižší výběr tradičních vlastních zdrojů, jak je vidět z tabulky 2 a grafů 3, 4. Důvodem nesnižujícího se, v některých letech naopak rostoucího, výběru DPH bylo vyšší než předpokládané tempo ekonomického růstu zemí ES. V letech 1992 - 1994 tomu tak již nebylo. [4]

Tabulka 2 společně s grafy 3 a 4 ukazuje, jak se v letech 1988 – 1993 vlastní příjmy vyvíjely. Zemědělské odvody zaznamenávaly v procentuelním vyjádření kromě roku 1991 spíše pokles, stejně jako celní výnosy. Příspěvky z DPH nejprve rostly, ale s postupným

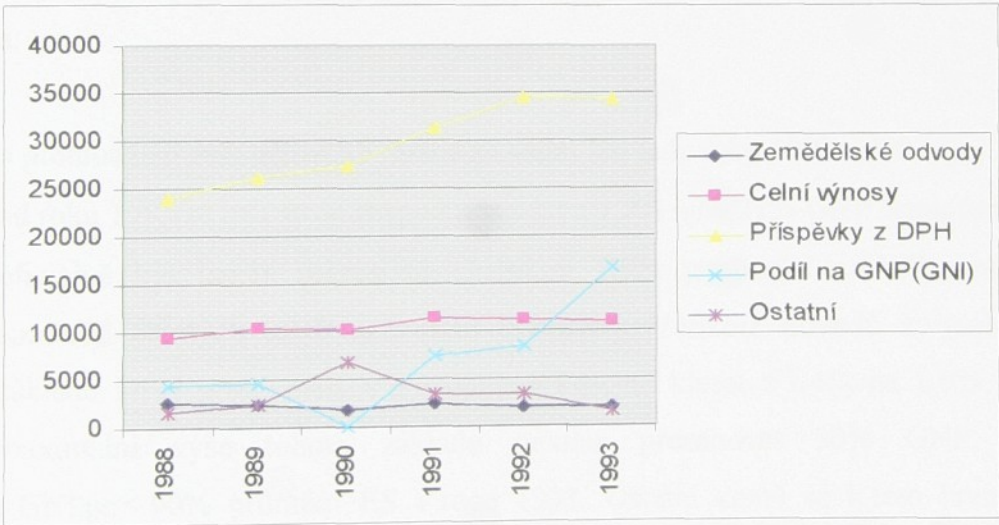
navyšováním zdroje z GNP se začaly snižovat také. Podíl ostatních vlastních zdrojů je také čím dál menší, což nasvědčuje tomu, že v budoucnu zaberou první místo ve vybraných vlastních zdrojích právě příspěvky členských států z GNP.

Tab. 2: Skladba vlastních zdrojů v letech 1988 – 1993 (mil. EUR, %)

	Zemědělské odvody		Celní výnosy		Příspěvky z DPH		Podíl na GNP(GNI)		Ostatní		Celkem	
	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%
1988	2 605,8	6,2	9 310,2	22,3	23 927,6	57,2	4 445,8	10,6	1 554	3,7	41 843,4	100
1989	2 397,7	5,2	10 312,9	22,5	26 293,4	57,3	4 519	9,8	2 376,8	5,2	45 899,8	100
1990	1 875,7	4	10 285,1	22,1	27 440,1	59,1	94,9	0,2	6 773,3	14,6	46 469,1	100
1991	2 486,6	4,4	11 475,4	20,4	31 406,2	55,8	7 468,3	13,3	3 412,9	6,1	56 249,4	100
1992	1 987,8	3,3	11 292,4	18,9	34 659,3	58	8 322,2	13,9	3 450,1	5,8	59 711,8	100
1993	1 929,9	2,9	11 055,6	16,8	34 489,9	52,5	16 517,9	25,2	1 679,5	2,6	65 672,7	100

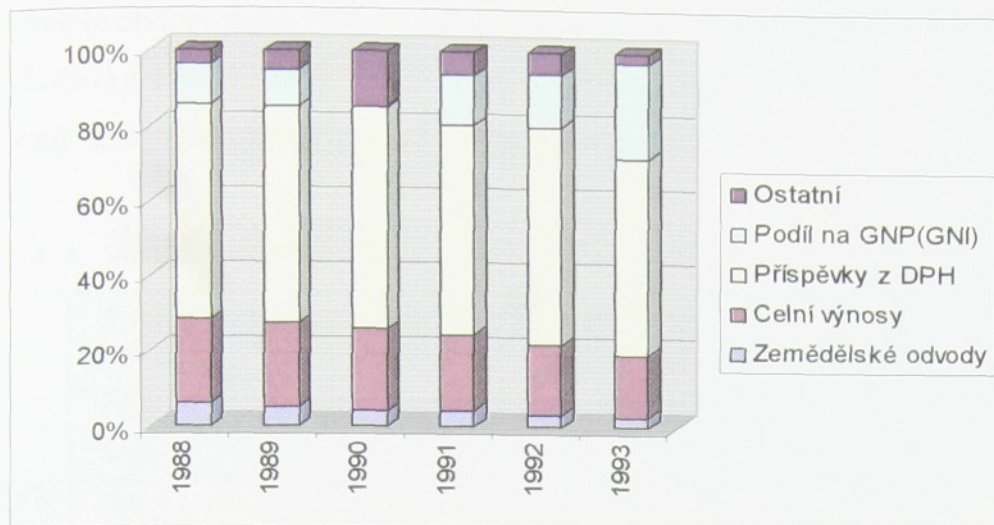
Zdroj: [10], vlastní zpracování

Graf 3: Skladba vlastních zdrojů v letech 1988 – 1993 (mil. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 4: Skladba vlastních zdrojů v letech 1988 – 1993 (%)

Zdroj: vlastní zpracování

2.2.3 Dohoda z Edinburghu – Delors II

Druhý Delorsův balík byl předložen v listopadu 1991. V Edinburghu Evropská rada rozhodla:

- o prodloužení rozpočtového rámce na sedm let, tedy roky 1993-1999 (1);
- od roku 1995 se měl strop rozpočtu zvedat z 1,2% na 1,27% GNP Společenství (2);
- oficiálně byl uznán regresivní charakter DPH pramenící z většího sklonu ke spotřebě chudých států než států bohatých. Velikost odvodů z vyměřovacího základu DPH proto měla v postupných krocích klesat z 1,4% na 1,0%, přičemž maximální výše tohoto základu neměla přesahovat 50% GNP u zemí s $GNP_{pc} < 90\%$ průměru ES v roce 1991. Ostatní země se k této hranici měly přibližovat jejím jednorocenním snižováním, v roce 1995 to mělo být 54%. V roce 1999 měly všechny státy dosáhnout 50% limitu (3);
- vzrostl podíl čtvrtého zdroje (viz tab. 3), který ale nesplňoval základní požadavek stojící v pozadí sepsání Lucemburské dohody – autonomnost a nezávislost financování rozpočtu EU na národních vládách (4). [4]

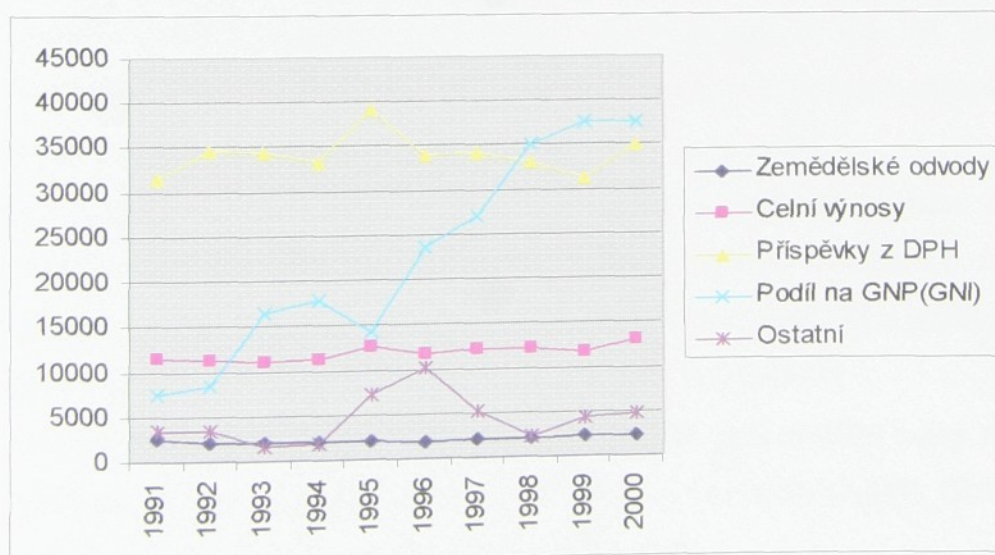
Následující tabulka 3 a grafy 5 a 6 opět ukazují vývoj VZ, tentokrát mezi lety 1991 – 2000. I v tomto období podíl TVZ na celkových vlastních zdrojích klesal a stejnou tendenci mají i příspěvky z DPH. Podíl na GNP zaznamenává opět růst a v roce 2000 tento nejnovější vlastní zdroj už dosahuje celkem 40,5% z celkových vlastních zdrojů.

Tab. 3: Skladba vlastních zdrojů v letech 1991 – 2000 (mil. EUR, %)

	Zemědělské odvody		Celní výnosy		Příspěvky z DPH		Podíl na GNP(GNI)		Ostatní		Celkem	
	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%
1991	2 486,6	4,4	11 475,4	20,4	31 406,2	55,8	7 468,3	13,3	3 412,9	6,1	56 249,4	100
1992	1 987,8	3,3	11 292,4	18,9	34 659,3	58	8 322,2	13,9	3 450,1	5,8	59 711,8	100
1993	1 929,9	2,9	11 055,6	16,8	34 489,9	52,5	16 517,9	25,2	1 679,5	2,6	65 672,7	100
1994	2 074,1	3,1	11 178	16,9	33 254,5	50,4	17 682,2	26,8	1 813,3	2,7	66 002,1	100
1995	1 944,6	2,6	12 508,6	16,7	39 183,2	52,2	14 191,2	18,9	7 249,5	9,7	75 077,1	100
1996	1 821,5	2,2	11 762,2	14,5	33 962,9	41,8	23 549,1	29	10 179,4	12,5	81 275,1	100
1997	1 925,3	2,4	12 247	15,2	34 222,5	42,5	26 898,8	33,4	5 254,7	6,5	80 547,7	100
1998	1 955,1	2,3	12 155,6	14,4	33 118	39,2	35 020,5	41,4	2 280,5	2,7	84 529,7	100
1999	2 151,7	2,5	11 705,9	13,5	31 163,4	35,9	37 509,8	43,2	4 372,7	5	86 903,5	100
2000	2 155,7	2,3	13 111,5	14,1	35 121,6	37,9	37 580,4	40,5	4 755,2	5,1	92 724,4	100

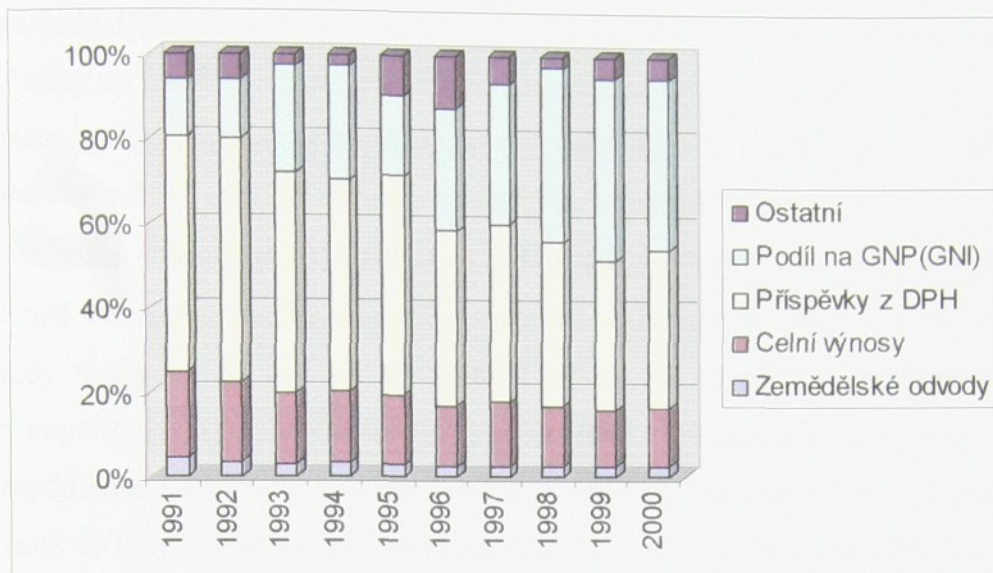
Zdroj: [10], vlastní zpracování

Graf 5: Skladba vlastních zdrojů v letech 1991 – 2000 (mil. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 6: Skladba vlastních zdrojů v letech 1991 – 2000 (%)

Zdroj: vlastní zpracování

2.2.4 Dohoda z Berlína – Agenda 2000

Roku 1999 Rada v Berlíně dohodla:

- sedmiletý finanční rámec pro období 2000-2006. Poprvé zahrnoval i prostředky pro nové členské státy (1);
- summit vyjádřil požadavky na systém vlastních zdrojů: má být spravedlivý, průhledný, efektivní, jednoduchý a postavený na kritériích, která nejlépe odrážejí schopnost jednotlivých států platit (2);
- pro rozpočtové účely také v roce 2002 došlo k nahrazení hrubého národního produktu hrubým národním důchodem. Tím se naplnilo *Nariadení o Evropském systému národních a regionálních účtů ve Společenství ESA 95*, s jehož pomocí se získávají přesnější data než s pomocí předchozího systému (3);
- přechodem na nový systém ESA došlo ke snížení procentuální sazby maximální velikosti přidělů na platby (1,24% GNI EU) i na závazky (1,31% GNI EU), ale absolutní velikost touto změnou dotčena nebyla (4);
- s ohledem na regresivnost zdanění DPH Dohoda z Berlína dále postupovala v nastoupené cestě snižování maximální sazby DPH z jednoho na 0,75% pro roky

2002 a 2003 a dále na 50% od roku 2004. Byl potvrzen strop vyměřovacího základu DPH ve výši 50% GNP (od roku 2002 GNI) pro všechny členské státy. Změny se dočkaly i první dva zdroje, protože se od 1.1.2001 zvýšila část, kterou si státy ponechávaly na uhrazení inkasních nákladů, a to z 10% na 25%. Od stejného data se měnil i výpočet korekce rozpočtové nerovnováhy (5);

- Německo, Nizozemsko, Rakousko a Švédsko prosadily svůj názor, že jsou jejich země ve vztahu ke své relativní prosperitě nadměrně rozpočtově zatěžovány a že tedy mohou také uplatnit nárok na korekci své rozpočtové nerovnováhy. Tato kompenzace však neměla stejnou podobu jako v případě UK, šlo jen o rozšíření a modifikaci ustanovení platného dříve pouze pro Německo. Počet zvýhodněných zemí se tedy zvýšil na čtyři výše jmenované, což bylo nejen nepřehledné, ale i pro delší období neudržitelné řešení (6). [4]

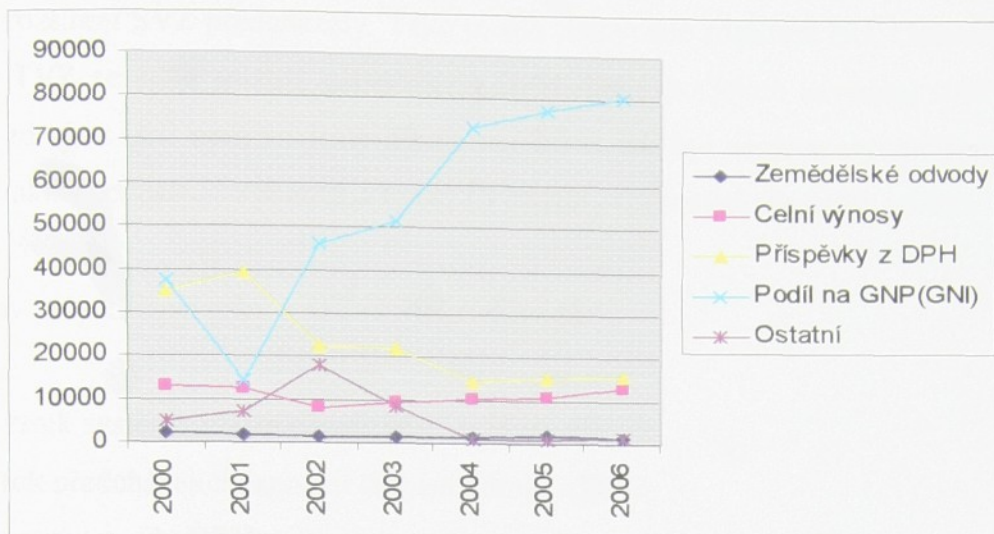
Také v těchto letech byl vývoj vlastních zdrojů EU velmi zajímavý, jak dokládá tabulka 4 spolu s grafy 7 a 8. Výše příjmů z cel až do roku 2002 rostla, ale nezvedala se proporcionálně s tím, jak se EU rozšiřovala a jak se zvětšoval objem mezinárodního obchodu. Pokud jde o příjmy ze zemědělských dávek, ty zaznamenávaly spíše pokles a na konci tohoto období už tvoří jen cca 1% celkových vlastních zdrojů, příspěvky z DPH jen přibližně 14%, zato podíl z GNP/GNI se rapidně zvýšil. V roce 2006 už tvoří dokonce 72% celkových VZ. V roce 2004 narostl tento zdroj opravdu prudce, což se dá zřejmě vysvětlit přistoupením dalších zemí do EU.

Tab. 4: Skladba vlastních zdrojů v letech 2000 – 2006 (mil. EUR, %)

	Zemědělské odvody		Celní výnosy		Příspěvky z DPH		Podíl na GNP(GNI)		Ostatní		Celkem	
	milion v EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%
2000	2 155,7	2,3	13 111,5	14,1	35 121,6	37,9	37 580,4	40,5	4 755,2	5,1	92 724,4	100
2001	1 944,6	2,6	12 508,6	16,7	39 183,2	52,2	14 191,2	18,9	7 249,5	9,7	75 077,1	100
2002	1 259,4	1,4	7 910,6	8,3	22 388,2	23,5	45 947,6	48,2	17 736,4	18,6	95 242,2	100
2003	1 426,4	1,5	9 479,8	10,2	21 748	23,5	51 356,7	55,5	8 513,9	9,2	92 524,8	100
2004	1 218,9	1,2	10 154,9	10,2	14 324,1	14,4	73 220,8	73,4	805,7	0,8	99 724,4	100
2005	1 594,5	1,5	10 736,3	10,1	15 307,2	14,4	77 599	73	1 063	1	106 300	100
2006	1 319,7	1,2	12 905,4	11,5	15 884,3	14,2	80 562,5	72	1 297,7	1,2	111 969,6	100

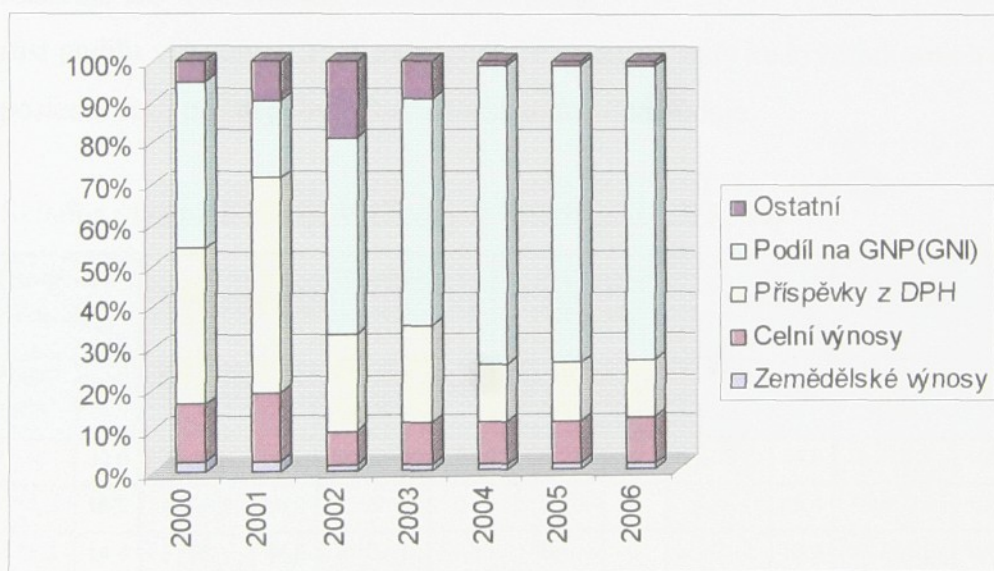
Zdroj: [10], vlastní zpracování

Graf 7: Skladba vlastních zdrojů v letech 2000 – 2006 (mil. EUR)

Zdroj: vlastní zpracování

Graf 8: Skladba vlastních zdrojů v letech 2000 – 2006 (%)

Zdroj: vlastní zpracování

2.3 Vývoj příjmové skladby rozpočtu EU

Tato kapitola dává celkový přehled o klíčových letech³ z hlediska vývoje vlastních zdrojů EU. V tabulce 5 (a také v grafech 9 – 13) je zobrazen vývoj příjmů rozpočtu EU hlavně ve

³ Kompletní přehled všech let 1971 – 2006 je možné nalézt v příloze č. 1

zlomových letech, kdy byl přidán některý z dalších vlastních zdrojů, a také roky, které tomuto rozšíření SVZ předcházely. Také je zde zachyceno rozšíření EU. Celkově lze tedy říci, že TVZ se stále snižují, příspěvky z DPH ihned po jejich zavedení rostly, ale po přidání zdroje z GNI opět poklesly. Podíl na GNI se zdá být nejperspektivnějším zdrojem, a proto také v současnosti znamená téměř tři čtvrtiny celkových vlastních zdrojů.

Vybrány byly klíčové roky z následujících důvodů:

- 1971 – vznik systému vlastních zdrojů;
- 1978 – rok předcházející započetí čerpání zdrojů z DPH;
- 1979 – první odvody DPH;
- 1987 – rok předcházející započetí čerpání z čtvrtého zdroje;
- 1988 – první rok dorovnání rozpočtu příspěvky členských států z GNP;
- 1995 – rozšíření EU o Rakousko, Finsko a Švédsko;
- 2001 – růst podílu vybraných TVZ zadrženého členskými státy ke krytí inkasních nákladů;
- 2006 – poslední rok, pro nějž bylo možné získat dostupné údaje.

Tab.5: Skladba vlastních zdrojů v klíčových letech (mil. EUR, %)

	Zemědělské odvody		Celní výnosy		Příspěvky z DPH		Podíl na GNP(GNI)		Ostatní		Celkem		Cílování
	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	
1971	713,8	30,6	582,3	25	0	0	0	0	1 033,2	44,4	2 329,3	100	-
1978	2 278,9	18,3	4 390,9	35,3	0	0	0	0	5 783	46,4	12 452,8	100	-
1979	2 143,5	14,4	5 189,1	34,8	4 737,7	31,8	0	0	2 821,2	18,9	14 891,5	100	-
1987	3 097,8	8,7	8 936,5	25	23 463,5	65,6	0	0	285,5	0,7	35 783,3	100	-
1988	2 605,8	6,2	9 310,2	22,3	23 927,6	57,2	4 445,8	10,6	1 554	3,7	41 843,4	100	1,15
1995	1 944,6	2,6	12 508,6	16,7	39 183,2	52,2	14 191,2	18,9	7 249,5	9,7	75 077,1	100	1,21
2001	1 944,6	2,6	12 508,6	16,7	39 183,2	52,2	14 191,2	18,9	7 249,5	9,7	75 077,1	100	1,27
2006	1 319,7	1,2	12 905,4	11,5	15 884,3	14,2	80 562,5	72	1 297,7	1,2	111 969,6	100	1,27

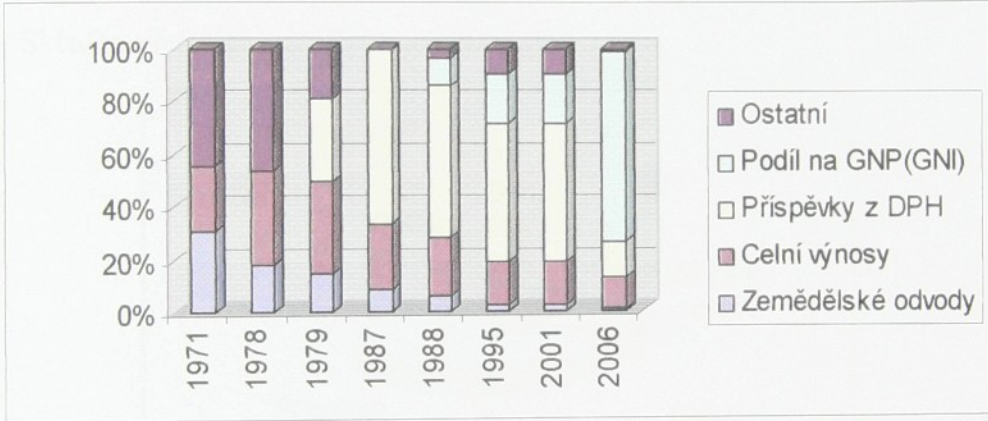
Zdroj: [4], vlastní zpracování

Graf 9: Skladba vlastních zdrojů v klíčových letech (mil. EUR)

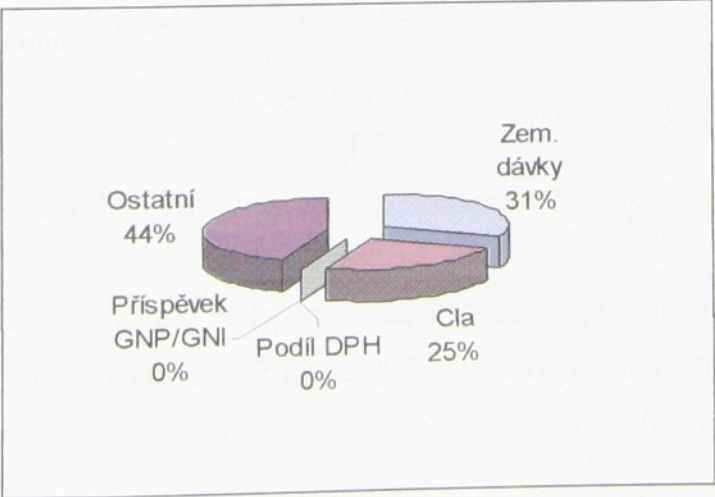
Zdroj: vlastní zpracování

Graf 10: Skladba vlastních zdrojů v klíčových letech (%)

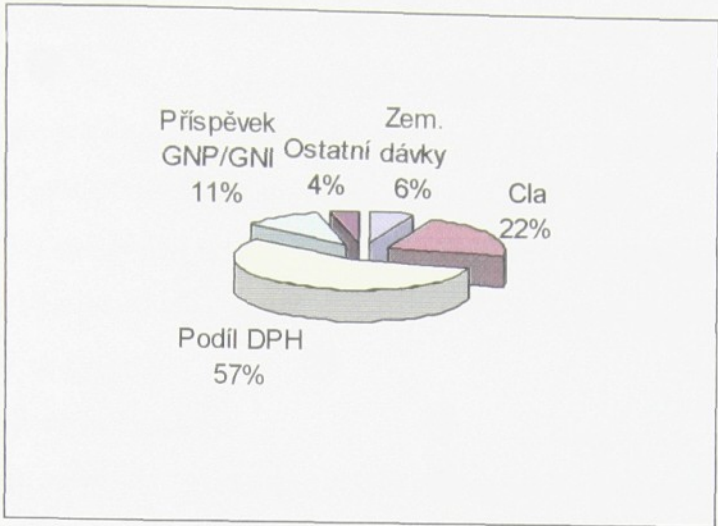
Zdroj: vlastní zpracování

Graf 11: Skladba vlastních zdrojů v roce 1971 (%)

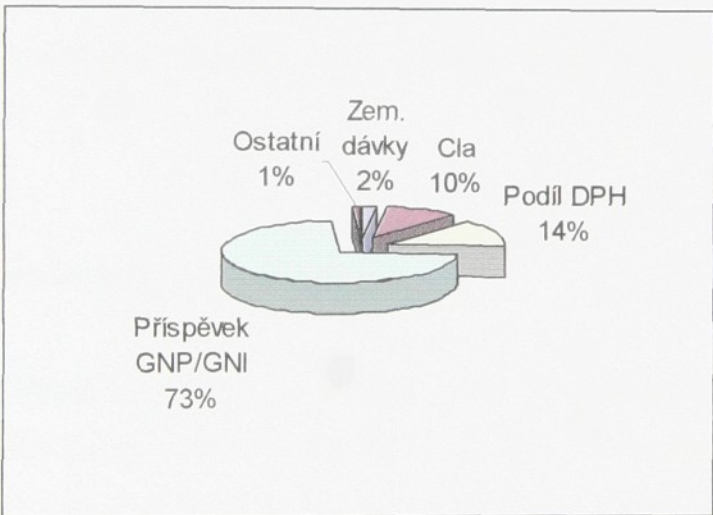
Zdroj: [4], vlastní zpracování

Graf 12: Skladba vlastních zdrojů v roce 1988 (%)

Zdroj: [4], vlastní zpracování

Graf 13: Skladba vlastních zdrojů v roce 2006 (%)

Zdroj: [4], vlastní zpracování

2.4 Hodnocení vlastních zdrojů z hlediska metodologicko obsahového

Jednotlivé druhy vlastních zdrojů budou následně hodnoceny podle principů rozpočtového naplnění autorů Begga a Grimwada. Z hlediska finančního cílování jsou důležitá zejména tato hodnotící kritéria:

- ekonomická kritéria
 - spravedlnost – rozložení daňového břemene mezi skupiny a jednotlivce. Dále se člení na horizontální (vyžaduje rovné daňové podmínky pro všechny subjekty v podobném postavení) a vertikální (vyžaduje, aby se výše odvodů odvíjela od schopnosti subjektů platit).
 - ekonomická efektivnost (rovněž označována jako neutralita) – odvod do rozpočtu nemá mít dopad na strukturu produkce či spotřeby
- administrativní kritéria
 - nízké inkasní náklady
 - riziko podvodů – minimální možné ohrožení příjmů podvody nebo úniky
- politická kritéria
 - citlivost – ochota členských států přenechat daný rozpočtový zdroj centrální úrovni
 - průhlednost – každý poplatník má právo vědět, jakou část svých příjmů platí do společného rozpočtu a jak jsou jeho prostředky následně vynaloženy [4; 9]

2.4.1 Zhodnocení tradičních vlastních zdrojů

Z hlediska ekonomických kritérií lze spravedlnost TZV hodnotit spíše negativně, protože ovlivňují čistou pozici plátců a ochotu přispívat do rozpočtu. V případě cel i zemědělských produktů dochází ke snižování vlivu na produkci a spotřebu, zvyšuje se tedy ekonomická efektivnost, a to především proto, že dochází k postupnému snižování zatěžování jednotky dovozu díky odstraňování bariér v obchodě.

Největším nedostatkem TVZ je nevyhovění administrativním kritériím. Nelze kladně hodnotit ani výši inkasních nákladů a imunitu vůči riziku podvodů.

Nejlépe dopadají TVZ z hlediska vybraných politických kritérií. V případě těchto zdrojů se neobjevuje citlivost, protože až na výjimku, kdy si země vybírající tyto zdroje ponechávají určitou část na krytí nákladů, jsou převedeny na nadnárodní úroveň. Tak jako žádný

z vlastních zdrojů rozpočtu EU, ani TVZ neposkytují občanům dostatečný přehled o přesné výši odvodů z jimi uskutečněných obchodních transakcí. [4]

2.4.2 Zhodnocení zdroje z DPH

Jako nedostatek z pohledu ekonomických kritérií se u zdroje z DPH jeví to, že kvůli systému zdanění v místě spotřeby jsou zvýhodněny země, které jsou čistými exportéry, protože se tak nezvyšuje jejich vyměřovací základ pro odvod tohoto zdroje. Ekonomická efektivnost tohoto zdroje je hodnocena kladně zejména při uvažování faktoru času, protože díky postupné harmonizaci DPH dochází k odstraňování daňové soutěže mezi členskými státy a tím i k omezování vlivu DPH na rozhodování ekonomických subjektů.

Podle administrativních kritérií je tento zdroj také hodnocen kladně v případě nízkých inkasních nákladů, ale i u tohoto zdroje existuje riziko podvodů.

Z hlediska politické citlivosti je DPH jedinou daní, která může být po dohodě členských států používána pro účely rozpočtu EU, ale pro přílišnou citlivost se zatím nepodařilo přejít na systém zdanění v zemi původu, jelikož se národní vlády obávají ztráty svých daňových výnosů. Tento zdroj se vyznačuje nedostatečnou průhledností plateb, především kvůli způsobu výpočtu harmonizovaného vyměřovacího základu a jeho omezování podle velikosti GNI a také kvůli výpočtu korekce rozpočtové nerovnováhy ve prospěch Spojeného království. [4]

2.4.3 Zhodnocení zdroje z GNI

Z hlediska ekonomických kritérií nelze tomuto zdroji nic vytknout. Na strukturu produkce a spotřeby nemá svým charakterem dopad a splňuje tak i požadavek ekonomické efektivnosti.

I z pohledu administrativních kritérií lze tento zdroj hodnotit kladně. Splněno je kritérium nízkých inkasních nákladů. Riziko podvodů samozřejmě nelze vyloučit nikdy, oproti jiným

zdrojům je však v tomto případě eliminována možnost úniků, jelikož při výpočtu GNI jde jen o statistickou kalkulaci.

Příspěvek z GNI je pravděpodobně politicky nejméně citlivou formou platby do společného rozpočtu. Záporným rysem tohoto zdroje je neprůhlednost z pohledu občanů. [4]

2.4.4 Shrnutí hodnocení vlastních zdrojů

Tradiční vlastní zdroje jsou kritizovány kvůli nedostatečnému výnosu, který je v poměru k celkové výši rozpočtu klesající (viz tabulka 6), odvody z DPH kvůli složitosti svého výpočtu, ztrátě vztahu ke skutečně provedeným transakcím ekonomických subjektů a vyššímu průměrnému sklonu ke spotřebě chudých zemí Unie v porovnání s těmi bohatými. V důsledku toho je na DPH nahlíženo jako na regresivní zdanění znevýhodňující méně vyspělé státy. Čtvrtý zdroj má problém definiční – svým pojetím se nejedná o vlastní zdroj, ale o národní příspěvek do společného rozpočtu. Dochází tak k rozporu s původním záměrem zajistit rozpočtu Unie autonomii na národních vládách. [4]

V tabulce 6 je znázorněno, jak si jednotlivé vlastní zdroje stojí z pohledu výše uvedených hodnotících kritérií, přičemž znaménko „+“ znamená, že uvedený zdroj kritérium splňuje, znaménko „-“ znamená, že nikoli.

Z tabulky je jasně vidět, že ani jeden z vlastních zdrojů nesplňuje všechna z uvedených kritérií. Ani u jednoho ze zdrojů není splněna podmínka průhlednosti, naopak všechny zdroje jsou kladně hodnoceny z hlediska efektivnosti a citlivosti.

Nejvíce kritérií je splněno u zdroje z GNI, těsně za ním se umístil zdroj z DPH a nejhůře z těchto hledisek vychází TVZ. Samozřejmě ale hledisek pro hodnocení je nepřehledné množství, a tak je zřejmé, že pokud by vlastní zdroje byly hodnoceny z jiných hledisek, mohlo by pořadí vypadat úplně jinak.

Tab. 6: Hodnocení vlastních zdrojů

Kritéria	TVZ	DPH	GNI
spravedlnost	-	-	+
efektivnost	+	+	+
nízké inkasní náklady	-	+	+
riziko podvodů	-	+	+
citlivost	+	+	+
průhlednost	-	-	-
celkem +/-	2/4	4/2	5/1

Zdroj: [4]

2.5 Korekce rozpočtové nerovnováhy UK

Korekce rozpočtové nerovnováhy je také součástí vlastních zdrojů EU a to proto, že omezuje platby UK do vlastních zdrojů kvůli rozpočtové nerovnováze a zároveň zvyšuje platby ostatních členských států.

Úkolem tohoto mechanismu je upravit rozpočtovou nerovnováhu vůči Spojenému království. Výpočet korekce je stanoven v rozhodnutí (2000/597/ES, Euratom) ze dne 29. září v článku 4 a provádí ho Komise. [3]

Jak již bylo dříve zmíněno, stanovení výdajů a vlastních zdrojů EU způsobilo, že se UK okamžitě po svém vstupu do Společenství stalo jedním z největších čistých přispěvatelů, ačkoli jeho příjmy na jednoho obyvatele byly podprůměrné. I když ostatní členské státy zcela nepřijaly zdůvodnění UK, bylo rozhodnuto, že by Británie měla získat částečnou náhradu svých čistých plateb a ta by měla být hrazena ostatními členskými zeměmi. [9]

Fakt, že UK bude určitě čistým plátcem do rozpočtu EU se předpokládal už před vstupem UK do EU v roce 1973. Británie samozřejmě žádala snížení svých příspěvků a to zejména ze čtyř důvodů:

- v rozpočtu převažovaly výdaje na CAP (okolo tří čtvrtin rozpočtu) a protože Británie měla poměrně malý zemědělský sektor, její příjmy byly velmi nízké (1);
- UK dováželo potraviny hlavně ze třetích zemí a tím pádem zaplatilo více na zemědělských poplatcích (2);
- častý obchod UK s nečlenskými zeměmi způsobil i vysoké platby za cla (3);
- soukromé spotřební výdaje jsou v UK také poměrně vysoké, takže UK bylo ještě navíc zatíženo poměrně vysokým podílem plateb DPH (4). [9]

Ze všech těchto důvodů během 70. a 80. let 20. století vyplývaly různé více či méně úspěšné reformy, které měly tyto nedostatky vyřešit. V roce 1975 na summitu v Dublinu byla přijata opatření, tzv. dynamické brzdy, podle nichž by se výše britských plateb omezila po dosažení tří podmínek:

- britský GNP na obyvatele nižší než 85% průměru ES (1);
- tempo ekonomického růstu UK menší než 120% průměru ES (2);
- britský podíl na velikosti plateb vlastních zdrojů o 10% větší než podíl na souhrnném GNP (3). [4; 9]

Splnění všech těchto tří podmínek najednou ale nebylo nikdy dosaženo.

Následně si UK vymohlo jednorázovou kompenzaci ve výši jedné miliardy ECU. Od roku 1985 měla pak náhrada činit 66% z hodnoty násobku velikosti celkových alokovaných výdajů a rozdílu mezi podílem UK na celkových platbách DPH a podílem na celkových alokovaných výdajích rozpočtu. [4]

Břemeno korekce bylo rozděleno mezi ostatní státy. Klíčem byl podíl odvodů DPH každého státu na celkové výši příjmů z DPH bez započtení příspěvku UK. Výjimkou bylo Německo, jehož výše z takto vypočítaného podílu byla omezena na dvě třetiny. Zbývající třetina se opět dělila mezi ostatní státy⁴. [4]

⁴ Podrobnější popis výpočtu korekce pro UK je popsán v Příloze 2.

3 Stanovení rozpočtu

3.1 Rozpočtové zásady

Pro jasné vymezení pravidel tvorby a provádění rozpočtu Evropské unie je finančním nařízením (Rada EU) stanoveno několik základních zásad rozpočtového zákona:

- 1) *Zásada jednoty a zásada věrnosti zachycení* – všechny příjmy a výdaje musí být zahrnuty v jediném dokumentu, aby mohly být finanční zdroje EU efektivně kontrolovány. Rozpočet nesmí obsahovat přiděly na položky, jejichž financování nelze považovat za nezbytné. V zásadě jednoty se však vyskytuje několik výjimek.
- 2) *Zásada každoročnosti* – rozpočtové operace se vztahují k příslušnému finančnímu roku, který se shoduje s rokem kalendářním. Protože se však od 2. poloviny 80. let 20. století financují i víceleté programy, je rozlišováno mezi přiděly na závazky a přiděly na platby. Přiděly na závazky zahrnují celkové náklady právních závazků vstupujících do rozpočtu příslušného finančního roku. Reprezentují operace trvající déle než jeden finanční rok. Přiděly na platby zahrnují výdaje vyplývající ze závazků vstupujících do rozpočtu příslušného a/nebo předchozího finančního roku/let. Rozdíly mezi přiděly na závazky a přiděly na platby se nazývají nevyrovnané závazky.
- 3) *zásada vyrovnanosti* – příjmy a výdaje rozpočtu musí být v rovnováze. Rozpočet je sestavován na bázi odhadu, většinou končí přebytkem, málokdy deficitem.
- 4) *zásada účetní jednotky* – rozpočet je navrhován a následně prováděn v jednotce euro.
- 5) *zásada všeobecnosti* – celkové příjmy musí pokrýt celkové přiděly na platby.
- 6) *zásada přesného stanovení* – všechny přiděly musí být odůvodněny a musí být přiřazeny určitému cíli, aby se zabránilo nejasnostem při rozdělování přidělů jak ve fázi schvalování, tak ve fázi provádění rozpočtu.
- 7) *zásada finančního hospodaření* – rozpočtové přiděly musí být užity v souladu se zásadami hospodárnosti, užitku a účinnosti – tzn. v odpovídajícím čase, množství, kvalitě, za nejvýhodnější ceny, v efektivním vztahu mezi používanými nástroji a dosaženými výsledky, v dosahování vytyčených cílů a zamýšlených výsledků.

- 8) *zásada průhlednosti* – do dvou měsíců od jeho přijetí musí předseda Evropského parlamentu rozpočet a dodatkový rozpočet zveřejnit v Oficiálním věstníku Evropské unie. [4]

3.2 Schvalování rozpočtu Evropské unie

Na sestavování evropského rozpočtu se podílejí všechny tři hlavní evropské instituce - Evropská komise zodpovědná za předložení návrhu rozpočtu a obě složky tzv. Rozpočtového orgánu, tedy Rada EU a Evropský parlament.

Každoročně Evropská komise koncipuje předběžný návrh rozpočtu, který poté (přibližně v dubnu) posílá Radě EU. Rada jej v rámci prvního čtení (v první polovině července) pozmění kvalifikovanou většinou a výsledný návrh rozpočtu předkládá Evropskému parlamentu. Parlament jej následně diskutuje při prvním čtení (v průběhu října) a může jej buď schválit a s konečnou platností přijmout, anebo navrhne nadpoloviční většinou odevzdaných hlasů změny pro "povinné" výdajové položky a většinou svých členů odhlasuje změny pro "nepovinné" výdaje.

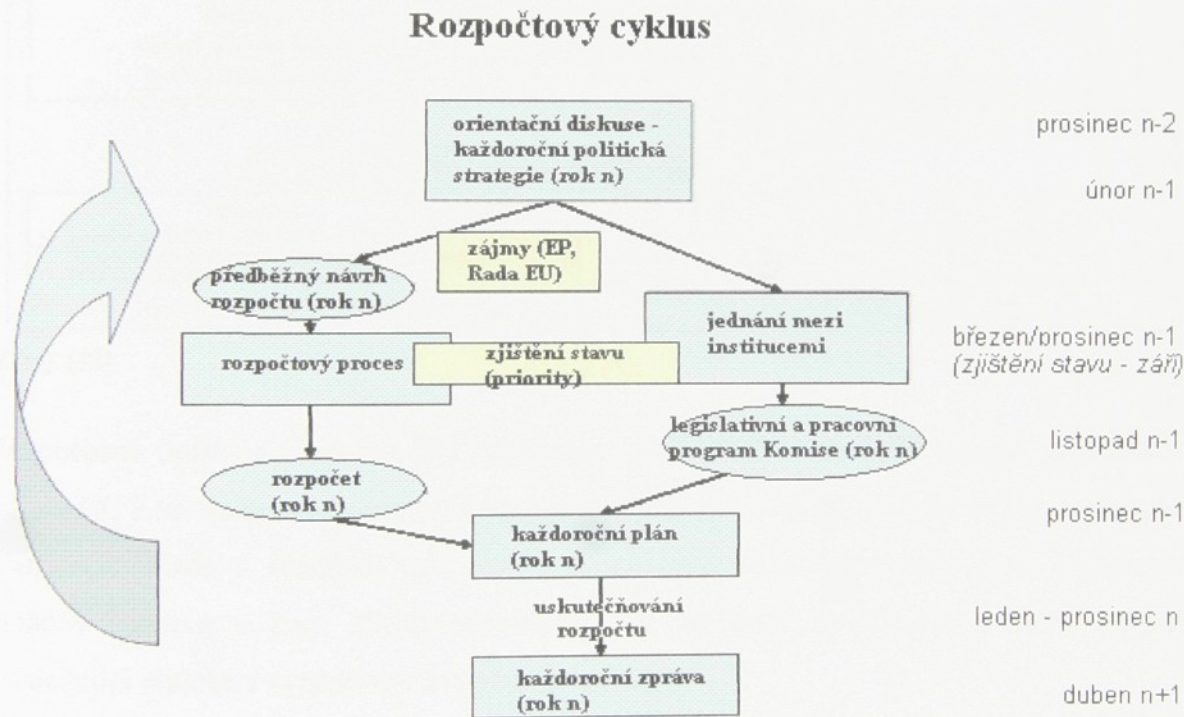
Rozpočet je poté znovu přezkoumán Radou EU. V rámci druhého čtení, které probíhá koncem listopadu, může Rada u povinných výdajů kvalifikovanou většinou přijmout nebo zamítnout pozměňovací návrhy Evropského parlamentu. U povinných výdajů pak může kvalifikovanou většinou upravit kteroukoli změnu provedenou Evropským parlamentem. Tím je o povinných výdajích rozhodnuto, Parlament již do nich nemůže zasahovat. V případě provedení změn se návrh rozpočtu již naposledy vrací zpět do Parlamentu na druhé čtení. Parlament pak učiní svůj konečný verdikt. V této fázi může po "dohodovacím" řízení s Radou EU většinou svých členů a třemi pětinami odevzdaných platných hlasů rozhodnout o změnách nepovinných výdajů a tak s konečnou platností přijmout Evropský rozpočet. K tomu dochází zpravidla v polovině prosince.

Pokud by Evropský parlament dvěma třetinami odevzdaných hlasů návrh rozpočtu i po "dohodovacím řízení" s Radou EU odmítl, Komise by byla povinna předložit nový návrh rozpočtu a celá rozpočtová procedura by začala nanovo. Do doby schválení nového rozpočtu by se hospodařilo podle tzv. systému dvanáctin, kdy je v jednom měsíci možné

uskutečnit výdaje maximálně do výše jedné dvanáctiny rozpočtu předchozího rozpočtového roku nebo jedné dvanáctiny prostředků předpokládaných v návrhu připravovaného rozpočtu.

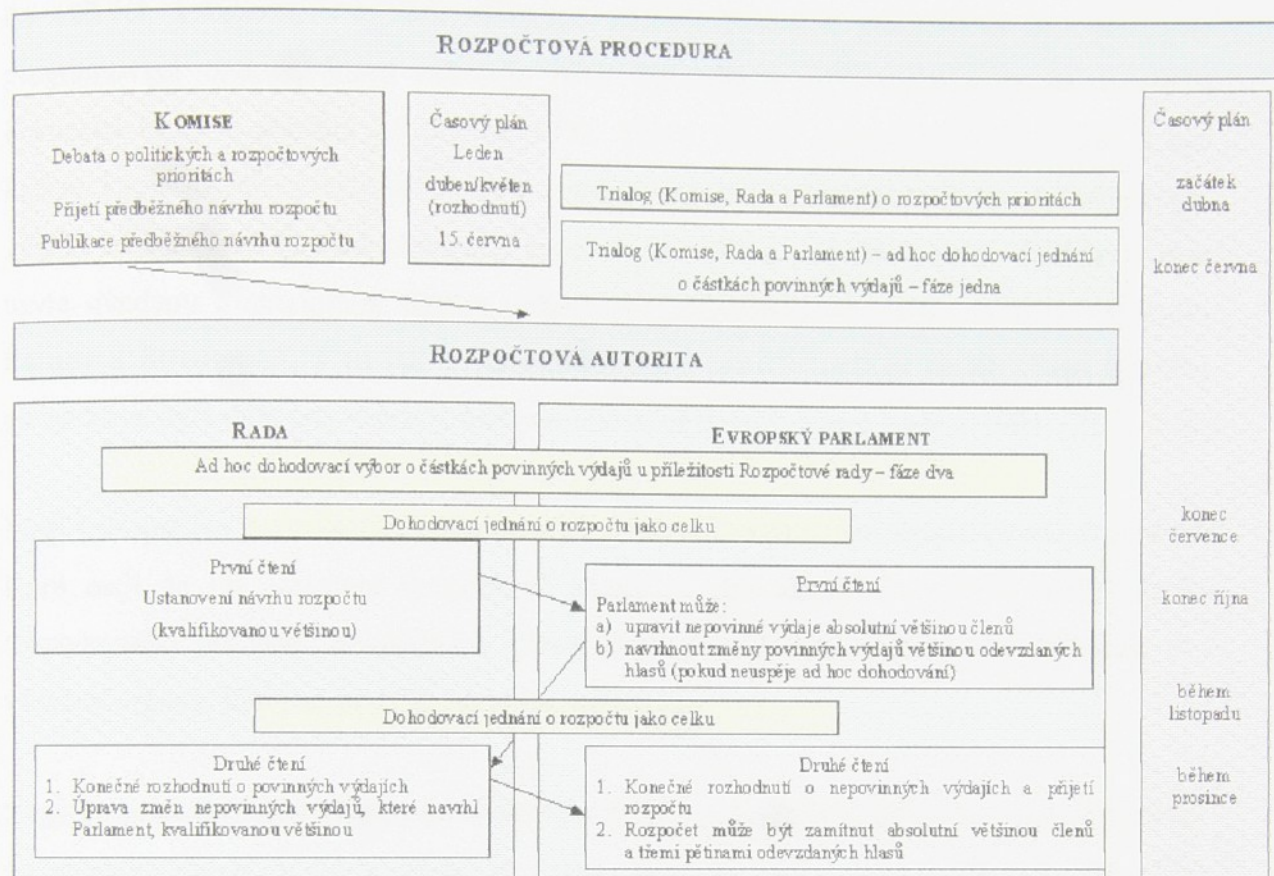
Rozhodovací pravomoci týkající se rozpočtové procedury a schvalování Evropského rozpočtu jsou tedy rozděleny mezi Radu EU a Evropský parlament. Evropský parlament má konečné slovo u nepovinných výdajů, zatímco Rada u povinných výdajů.

Obr. 2: Rozpočtový cyklus

Zdroj: [11], vlastní zpracování

Obr. 3: Rozpočtová procedura

Zdroj: [12]

V současné době se rozpočet EU⁵ stanovuje jako víceletý finanční rámec. Rozpočtové rámce EU jsou stanovovány na určité programovací období dohodou tří institucí (Evropský parlament, Rada a Komise) tak, aby byla zajištěna rozpočtová disciplína. Uzavřením dohody (poprvé v roce 1988) odsouhlasí tyto instituce rozpočtové priority na celé následující období a vytvoří tak finanční perspektivu⁶.

⁵ Rozpočet EU je každoročně navrhován Evropskou komisí a schvalován tzv. rozpočtovou autoritou, tj. Radou EU a Evropským parlamentem. Musí být vždy sestaven jako vyrovnaný, příjmy se tedy musí rovnat výdajům. Roční výdaje nesmí přesáhnout stropy dané víceletým finančním rámcem (finanční perspektivou) pro jednotlivé roky a nesmí překročit limit vlastních zdrojů stanovený na 1,24 % GNI EU. [12]

⁶ Finanční perspektiva představuje víceletý finanční rámec EU, který je přijímán ve formě interinstitucionální dohody, tj. dohody mezi Evropskou komisí, Evropským parlamentem a Radou EU. Předmětem dohody jsou hlavní rozpočtové priority Evropské unie, stanovení maximálních částek a složení předvídatelných výdajů Společenství a nastavení výdajových stropů pro každou z těchto priorit. Finanční perspektiva se sjednává na časové období pěti až sedmi let. [12]

Finanční výhled má zajistit střednědobý řádný vývoj výdajů Evropské unie, rozčleněných do velkých kategorií, v mezích vlastních zdrojů. Finanční perspektiva pro současné programovací období, které zahrnuje roky 2000-2006, byla dohodnuta na summitu Evropské Rady v Berlíně 25. března 1999. Tento výhled stanoví pro každý rok a pro každou kapitolu nebo podkapitolu částku výdajů v podobě položek závazků. Celkové roční výdaje se stanovují rovněž v podobě položek závazků a položek plateb. Odděleně jsou navíc uvedeny i maximální částky určené pro rozšíření EU o státy střední, východní Evropy a Středomoří, a to jak v oblasti závazků, tak i v oblasti plateb. Tato finanční perspektiva byla dále potvrzena Meziinstitucionální dohodou ze 6.května 1999. [2]

Mezi Evropským parlamentem, Radou a Komisí se uzavírají meziinstitucionální dohody, které mají za cíl zavedení rozpočtové kázně a zdokonalení fungování každoročního rozpočtového procesu. Rozpočtová kázeň platí pro všechny výdaje a je závazná pro všechny orgány, které se podílejí na jejím provádění.

Podle Dohody o rozpočtové kázni (1999/C 172/01) mohou být konkrétní výdajové položky financovány pouze do výše stropu pro tento účel určeného. Orgány uznávají, že každá z pevných částek uvedených ve finančním výhledu představuje roční strop výdajů souhrnného rozpočtu Evropského společenství a zavazují se využít svých pravomocí tak, aby různé roční stropy výdajů byly při každém rozpočtovém procesu a při plnění rozpočtu pro daný rozpočtový rok dodrženy.

Žádný akt přijatý Evropským parlamentem a Radou postupem spolurozhodování ani žádný akt přijatý Radou, který překračuje položky stanovené v rozpočtu nebo ve finančním výhledu, nesmí být finančně proveden, dokud nebude rozpočet změněn a případně dokud nebude finanční výhled vhodně revidován.

Celková potřeba položek plateb nesmí být taková, aby vedla k míře vyžádání vlastních zdrojů přesahující strop platný pro tyto zdroje. V případě potřeby obě složky rozpočtového orgánu rozhodnou na návrh Komise o snížení stropů stanovených ve finančním výhledu, aby bylo zajištěno dodržení stropu vlastních zdrojů. [2]

Komise každý rok v předstihu pro rozpočtový proces roku $n + 1$ určí zemědělskou směrnou hodnotu a provede následující technické úpravy finančního výhledu podle vývoje GNI a cen:

- a) nové ocenění stropů a celkových částek položek závazků a položek plateb v cenách roku $n + 1$, s výjimkou měnové rezervy;
- b) výpočet prostoru, který zbývá do stropu vlastních zdrojů.

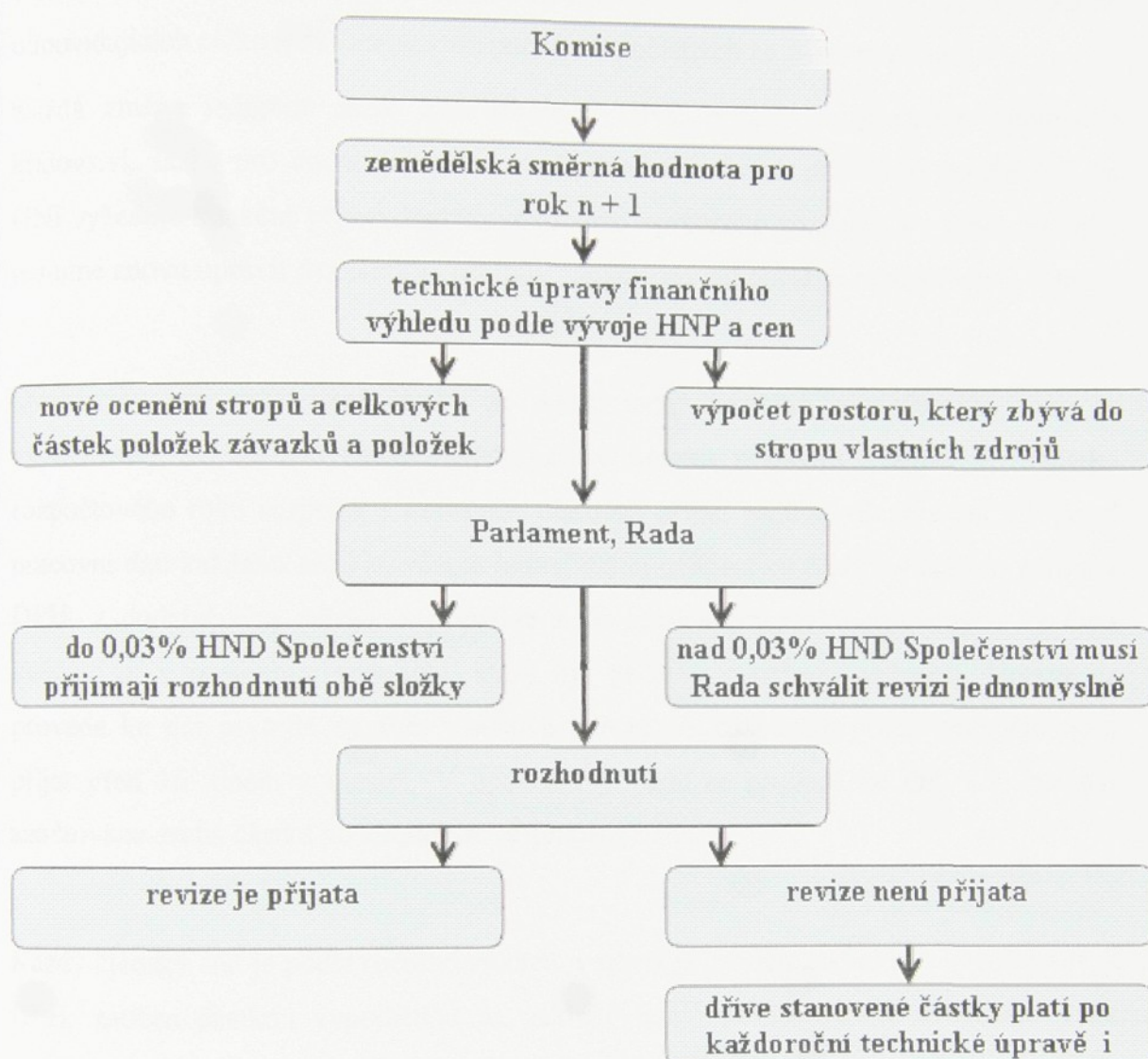
Komise provede tyto technické úpravy na základě posledních dostupných ekonomických údajů a prognóz. Pro dotčený rok se neprovádějí žádné další technické úpravy, a to ani během roku, ani v podobě dodatečných korekcí v následujících letech. Současně se sdělením technických úprav finančního výhledu předkládá Komise oběma složkám rozpočtového orgánu návrhy na úpravy celkových částek položek plateb, které považuje za nezbytné z hlediska provádění, aby zajistila řádný vývoj vzhledem k položkám závazků.

Evropský parlament a Rada přijmou rozhodnutí o těchto návrzích do 1. května roku n . Finanční výhled může být revidován na návrh Komise v případě nepředvídaných okolností při zachování stropu vlastních zdrojů. Jako obecné pravidlo musí být každý takový návrh na revizi předložen a přijat před začátkem rozpočtového procesu pro dotčený rozpočtový rok nebo pro první z dotčených rozpočtových let. Každé rozhodnutí revidovat finanční výhled až do výše 0,03% GNI Společenství v rámci prostoru pro nepředvídané výdaje se přijímá společně oběma složkami rozpočtového orgánu, v případě rozhodnutí revidovat finanční výhled nad 0,03% GNI Společenství musí Rada rozhodnout jednomyslně.

Není-li dosaženo společného rozhodnutí Evropského parlamentu s Rady o jakékoli úpravě nebo revizi finančního výhledu navrhovaného Komisí, dříve stanovené částky platí po každoroční technické úpravě i nadále jako stropy výdajů pro dotčený rok.

Jestliže se Unie rozšíří o nové členské státy v období, na které se vztahuje finanční výhled, Evropský Parlament a Rada na návrh Komise upraví finanční výhled, aby vzaly v úvahu požadavky na výdaje vzniklé v důsledku tohoto rozšíření. Komise předkládá každý rok předběžný návrh rozpočtu odpovídající skutečným potřebám financování Společenství. [8]

Obr. 4: Rozpočtový proces

Zdroj: [8]; vlastní zpracování

3.3 Postup, podle něž se vlastní zdroje poskytují

TVZ – po odečtení určitého procenta na náklady spojené s vybíráním se TVZ připisují na příslušné účty nejpozději v první pracovní den po 19. dni druhého měsíce následujícího po měsíci, v němž byl nárok stanoven.

Zdroje z DPH, dodatečný zdroj a případně také příspěvky založené na GNI se připisují v první pracovní den každého měsíce v částkách rovnajících se jedné dvanáctině odpovídajících celkových částek v rozpočtu, přepočtených na národní měny.

Každá změna jednotné sazby pro zdroje z DPH, opravy ve prospěch Spojeného království, sazby pro dodatečný zdroj a případně finančních příspěvků založených na GNI vyžaduje konečné přijetí doplňkového nebo opravného rozpočtu a v jeho důsledku je nutné znovu upravit dvanáctiny, jež byly zaúčtovány od počátku rozpočtového roku.

Dvanáctiny pro zaúčtování částky za měsíc leden každého rozpočtového roku se vypočítávají na základě částek uvedených v návrhu rozpočtu. Není-li do začátku rozpočtového roku rozpočet s konečnou platností přijat, zaúčtují členské státy v první pracovní den každého měsíce, včetně ledna, jednu dvanáctinu částky vlastních zdrojů z DPH, z dodatečného zdroje, a případně z finančních příspěvků založených na GNI uvedených v posledním rozpočtu, který byl přijat s konečnou platností. Úprava se provede ke dni prvního odvodu vlastních zdrojů po konečném přijetí rozpočtu, je-li přijat před 16. dnem v měsíci. V opačném případě se provede ke dni, kdy má být zaúčtována druhá částka po konečném přijetí rozpočtu.

Každý členský stát je podle ročního výkazu, v němž je uveden základ pro výpočet zdrojů z DPH, zatížen částkou vypočtenou na základě údajů obsažených v uvedeném výkazu uplatněním jednotné sazby přijaté pro předchozí rozpočtový rok, a zároveň se mu připíše k dobru dvanáct plateb provedených během daného rozpočtového roku. Nicméně základ každého státu pro výpočet vlastních zdrojů z DPH, na který se uplatní zmíněná jednotná sazba, nesmí překročit 0,75 % v letech 2002 a 2003, 0,50 % v roce 2004 a následujících. Komise vypočte zůstatek a sdělí jej členským státům včas, aby jej v první prosincový pracovní den téhož roku mohly zapsat na určený účet.

Komise dále vypočte opravné položky k finančním příspěvkům tak, aby s ohledem na skutečnou výši vlastních zdrojů z DPH bylo v rozpočtu dosaženo jejich původního poměru k finančním příspěvkům založeným na GNI. U každého členského státu, kterého se to týká, se součet zůstatků DPH upraví o poměr mezi finančními příspěvky

uvedenými v rozpočtu a zdroji z DPH. Komise sdělí státům, které během předchozího rozpočtového roku zaúčtovaly finanční příspěvky založené na GNI, výsledky těchto výpočtů, aby státy mohly zapsat buď kladný, nebo záporný rozdíl na určený účet v první prosincový pracovní den téhož roku.

Na základě údajů o agregovaném GNI v tržních cenách a jeho složkách z předchozího roku, poskytnutých členskými státy, je každý členský stát zatížen částkou vypočtenou tak, že se na GNI uplatní sazba přijatá pro předchozí rozpočtový rok, a zároveň se každému členskému státu připíše k dobru platby uskutečněné během předchozího rozpočtového roku. Komise vypočte zůstatek a sdělí jej členským státům včas, aby jej v první prosincový pracovní den téhož roku mohly zapsat na stanovený účet.

V případě jakéhokoli zpoždění v připisování částek na určený účet zaplatí dotýčný členský stát úrok vypočtený podle úrokové míry uplatňované ke dni uplynutí lhůty na peněžním trhu daného členského státu na krátkodobé operace veřejného financování zvýšené o dva procentní body. Tato úroková míra se zvyšuje o 0,25 procentního bodu za každý měsíc prodlení.

Komise čerpá takto poukázané částky v rozsahu nutném pro krytí jejich požadavků na peněžní prostředky v souvislosti s plněním rozpočtu. Výši aktiv na účtech může Komise přečerpat pouze tehdy, když jsou v rozpočtu odpovídající požadavky uvedeny a že celková výše čerpání nepřekročí celkový limit vlastních zdrojů stanovený v rozpočtu.

Rozdíl mezi celkovými aktivy a požadavky na peněžní prostředky se pokud možno rozdělí mezi členské státy v poměru, jakým přispívají do rozpočtových příjmů.

GNI v tržních cenách vypočte Statistický úřad Evropských společenství na základě statistik vypracovaných podle Evropského systému integrovaných ekonomických účtů (ESA), přičemž jeho hodnota pro každý členský stát odpovídá aritmetickému průměru hodnot za první tři roky pětiletého období před daným rozpočtovým rokem. K případným opravám statistických údajů provedeným po konečném přijetí rozpočtu se již

nepřihlíží. GNI za každý referenční rok se vypočítá v eurech podle průměrného směnného kursu eura v daném roce.

Do konce října každého rozpočtového roku odhadne Komise výši vlastních zdrojů, jež by měly být za celý rozpočtový rok vybrány, na základě údajů, které má tou dobou k dispozici.

Případné závažnější rozdíly oproti původním odhadům mohou vyžadovat úpravu předběžného návrhu rozpočtu na následující rozpočtový rok nebo přijetí doplňkového a opravného rozpočtu na běžný rozpočtový rok. (viz kapitola 2.5 - Korekce rozpočtové nerovnováhy UK)

Maximální výše vlastních zdrojů pro rok 1999 byla stanovena na 1,27 % GNP Společenství v tržních cenách a pro rozpočtové položky závazků byl stanoven celkový limit na 1,335 %.

Financování oprav rozpočtových nevyvážeností ve prospěch Spojeného království by mělo být upraveno tak, aby Německo, Nizozemsko, Rakousko a Švédsko dosáhly snížení svého podílu na financování na 25 % normálního podílu.

4 Finanční cílování vlastních zdrojů EU

Finanční cílování je politika, která slouží k dosažení rovnováhy a stability rozpočtu EU. Jde o metodu, kterou se určitý ukazatel udržuje ve stanovených mezích. Obecně se jedná o stanovení hranice, kterou může korigovaný ukazatel maximálně dosáhnout, a podle toho se upraví a použijí nástroje tak, aby bylo tohoto cíle dosaženo.

Cílují se jak příjmy EU, tedy vlastní zdroje, tak i strana výdajová.

Cílování vlastních zdrojů EU bylo zavedeno v roce 1988 s Delorsovým balíkem I.

4.1 Zavedení finančního cílování vlastních zdrojů EU

V průběhu 70. let 20. století se prohloubily obtíže spojené se sestavováním rozpočtu, hlavně kvůli nárůstu výdajů, změně jejich struktury v souvislosti s přípravou na projekt Hospodářské a měnové unie a také kvůli prvnímu rozšíření Společenství.

V důsledku toho, že Velká Británie dovážela velké množství potravin ze třetích zemí, stala se jedním z největších přispěvatelů do rozpočtu, ačkoli z hlediska GNP představovala spíše chudší členskou zemi. Proto si vymohla zvláštní způsob kompenzace plateb v rámci Evropského fondu pro rozvoj a rekonstrukci, který byl založen na zasedání Rady v Paříži 9.-10. prosince 1974. Obecně se předpokládalo, že se problém těchto kompenzací podaří vyřešit snížením výdajů na společnou zemědělskou politiku. Výdaje na zemědělství se však snížit nepodařilo a navíc Velká Británie upozornila ostatní členské státy, že dohoda o kompenzacích není fakticky dodržována. V roce 1980 proto Velká Británie zahájila rozsáhlou kampaň s cílem vyřešit neuspokojivou situaci ohledně rozpočtu ES a dosáhnout spravedlivějšího podílu UK na financování. Na základě toho provedla Komise pověřená Radou analýzu britského problému, jejímž výsledkem bylo uzavření prozatímní dohody na zasedání Rady ministrů 30. května 1980. Tato dohoda ustanovila další dílčí kompenzace Velké Británii a také závazek Společenství, že dojde k reformě společné zemědělské politiky, k navýšení strukturálních fondů a ke zvýšení rozpočtové disciplíny.

V roce 1970 se ekonomická situace včetně vývoje společné zemědělské politiky natolik změnila, že původně plánované příjmy z cel a dávek již nebyly dostačující a musely být doplněny zdrojem z DPH. Na počátku 80. let nebylo společenství schopné reformovat zemědělskou politiku a stále rostla potřeba zvyšování finančních prostředků určených na její financování. Tato potřeba rostla především s rostoucí nadprodukcí, potřebou vývozu a následně nutností vyšších vývozních subvencí vzhledem k poklesu světových cen. [13]

Z této situace vzrostly spory institucionálního charakteru mezi Radou a Evropským parlamentem, jehož poslanci chtěli maximálně využít svých pravomocí, včetně rozpočtových. Parlament od roku 1980 opakovaně zdůrazňoval nutnost kompletní reformy financování a odmítal přistoupit na návrhy rozpočtu, několikrát bylo přijato pouze rozpočtové provizorium a jednou byl dokonce rozpočet označen za neplatný. Rada a

Evropský parlament proto přistoupily k dočasnému řešení, tedy uzavření rámcové politické dohody o struktuře výdajů. Dohoda o vnitřní struktuře rozpočtu a rozložení položek do kategorií povinných a nepovinných výdajů byla za asistence Komise přijata 30. června 1982 a dočasně se jí podařilo zmírnit napětí v rozpočtových záležitostech. [13]

Na začátku 80. let bylo zřejmé, že dosavadní finanční prostředky Společenství jsou naprosto nedostatečné, ale ke změně příjmů bylo nezbytné dosáhnout souhlasu všech členských zemí. Britský problém nebyl do této doby uspokojivě řešen, proto se Velká Británie rozhodla využít svého práva veta a svůj souhlas s navýšením příjmové části rozpočtu podminila konečným a trvalým řešením britského problému. V červnu 1984 ve Fontainebleau byla uzavřena dohoda mezi Velkou Británií a ostatními členskými státy a pro Velkou Británii znamenal souhlas s navýšením třetího zdroje, DPH, z 1% na 1,4% návrat 66% jejího čistého příspěvku do Společenství prostřednictvím strukturálních fondů.

Rozhodnutí o navýšení příjmů ovšem nedokázalo zabránit dalším neshodám mezi Radou a Evropským parlamentem v rámci rozpočtového řízení. Požadavky na rozpočet byly jen obtížně slučitelné. V první polovině 80. let 20. století proti sobě stály požadavek na zajištění zemědělských příjmů a nároky na posílení sociální a hospodářské soudržnosti, které byly již dříve zdůrazňovány také v rámci Jednotného evropského aktu (JEA). Za stávajících rozpočtových podmínek tudíž nebylo možné dostat závazků uvedených v JEA.

Společenství se tak i nadále potýkalo s nedostatkem financí spojeným s liberalizací obchodu. Příjmy rozpočtu z cel a dávek totiž v důsledku liberalizace klesaly a nároky na výdaje se naopak stále zvyšovaly. Členskými zemím se rovněž nelíbilo, že Společenství nebylo schopné zajistit dostatek financí na program hospodářské soudržnosti a na přechod k Hospodářské a měnové unii.

Hlavní důvody pro zavedení finanční cílování lze tedy zřejmě hledat zejména v:

- nárůstu výdajů především na společnou zemědělskou politiku (1);
- ve sporech institucionálního charakteru mezi Radou a Evropským parlamentem (2);

- v souvislosti se získáváním zdrojů od členských zemí (hlavně od zemí v pozici čistých plátců, které nesouhlasily s navyšováním velikosti rozpočtu, protože se tím zvyšoval jejich podíl financování) (3);
- v celkové rozpočtové krizi v průběhu 80. let (4);
- v perspektivě dalšího rozšiřování EU a s ním spojeného nárůstu požadavků na výdajovou politiku EU (5);
- v přípravě na zavedení Jednotného evropského prostoru (6);
- v potřebě pevného rozpočtového rámce a rozpočtové politiky (7). [13; 1; 4]

Ze všech těchto důvodů je patrná nutnost omezení všech rozpočtových složek a jejich následné udržení v určitých mezích tak, aby byla zaručena rozpočtová stabilita. Na omezení a následném udržování rozpočtu ve stanoveném pásmu je založena metoda finančního cílování, která byla poprvé zavedena s představením Delorsova balíku I, který byl Komisí předložen 18. února 1987. Tento dokument měl za cíl vyřešit již zmíněné problémy. [13]

4.1.1 Delorsův balík I

V roce 1988 Evropská rada na svém zasedání v Bruselu schválila podstatnou část návrhů Evropské komise vedené předsedou Jacquesem Delorse a tím několik nových prvků v rozpočtové oblasti. Mezi nejdůležitější z hlediska finančního cílování lze zařadit:

- výše rozpočtu byla omezena ve vztahu k GNP Společenství, a to na 1,14% v roce 1988. Finanční prostředky měly postupně růst až na hranici 1,20% v roce 1992. (1);
- zavedení cílování jak příjmové, tak i výdajové strany rozpočtu – v oblasti příjmů byla stanovena maximální hranice celkových vlastních zdrojů 1,2% GNP Společenství, na výdajové straně bylo zavedeno cílování pro přiděly na závazky 1,3% GNP Společenství a pro přiděly na platby 1,2% GNP Společenství (2);
- zavedení a dodržování rozpočtové disciplíny podložené institucionální dohodou mezi Komisí, Parlamentem a Radou (tzv. Meziinstitucionální dohoda mezi

Evropským parlamentem, Radou a Komisí o rozpočtové disciplíně a zdokonalování rozpočtového procesu) (3).

Další nová pravidla byla následující:

- nastavení pětileté finanční perspektivy (zahrnovala roky 1988 – 1992) pro stabilizaci rozpočtového plánování (4);
- na příjmové straně došlo k podstatné změně – zavedení čtvrtého zdroje vztaženého k GNP členských zemí, které vycházelo ze snahy vyhnout se rozpočtovým tísním pramenícím z nedostatečnosti prvních tří zdrojů. Čtvrtý zdroj totiž dorovnával množství vybraných prostředků výdajovým potřebám rozpočtu, a to stejným procentem GNP každého členského státu. Vzhledem k zavedení nového příjmu Rada upravila i výpočet rozpočtové nerovnováhy UK (5);
- omezení výdajů na zemědělskou politiku stanovením jejich maximální výše nárůstu, a tedy zavedením stropu ve výši max. 74% nárůstů GNP ES (6);
- zvýšení finančních prostředků na strukturální operace (7);
- udržení rozpočtových kompenzací pro Velkou Británii (8).

Se zavedením čtvrtého zdroje Komise navrhovala snížení sazby DPH, aby se tak vyšlo vstříc chudším členům volajícím po tomto kroku. K tomu nakonec nedošlo, velikost odvodů byla ale přesto omezena v *Rozhodnutí Rady ES o systému vlastních zdrojů Společenství* stanovením maximální výše (55% GNP členského státu) harmonizovaného vyměřovacího základu, na nějž se aplikovala jednotná sazba. Oproti očekávání ale zpočátku nedocházelo k postupnému nahrazování třetího zdroje čtvrtým, nový zdroj spíše vyrovnával nižší výběr tradičních vlastních zdrojů. Důvodem nesnižujícího se, v některých letech naopak rostoucího, výběru DPH bylo vyšší než předpokládané tempo ekonomického růstu zemí ES. V letech 1992-1994 tomu tak již nebylo. [4]

4.1.2 Delorsův balík II

V souvislosti s připravovaným přijetím smlouvy o EU předložila Komise v listopadu 1991 tzv. Delorsův balík II, který obsahoval finanční perspektivy na léta 1993 – 1999. Po velice komplikovaných jednáních byla nakonec dohoda uzavřena na summitu Evropské rady v listopadu 1992 v Edinburghu. [13]

V Edinburghu se rozhodlo o prodloužení rozpočtového rámce na sedm let, tedy roky 1993 - 1999. Od roku 1995 se měl strop rozpočtu zvedat z 1,2% na 1,27% GNP. Oficiálně byl uznán regresivní charakter DPH pramenící z většího sklonu ke spotřebě chudých států než států bohatých. Vzrostl podíl čtvrtého zdroje, který ale nesplňoval základní požadavek stojící v pozadí sepsání Lucemburské dohody – autonomnost a nezávislost financování rozpočtu EU na národních vládách. [4]

Tento balík opět podpořil zavedení systému příspěvků v souladu s možnostmi členských zemí. Společenství se snažilo odstupňovat závazky členských zemí v platbách třetího a čtvrtého zdroje, tj. v platbách DPH a GNP. Dále byl posílen čtvrtý zdroj a z GNP a naopak snížen podíl z DPH. Důvodem pro tento návrh bylo, že platby z podílu DPH více zatěžují země s vyšší spotřebou a následně tedy chudší země. Z tohoto důvodu Delorsův balík navrhl snížení původně navýšeného zdroje z DPH z 1,4% zpět na 1%. [13]

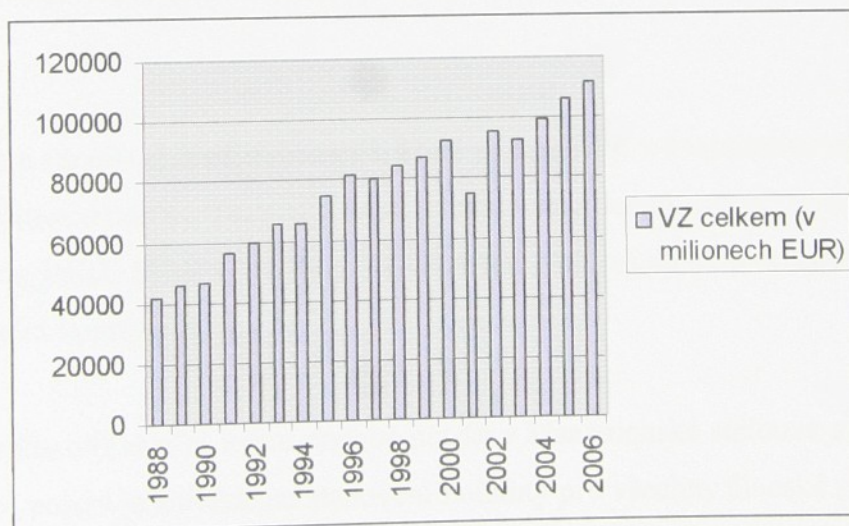
Finanční cílování se uplatňuje i v třetí, také sedmileté, finanční perspektivě pro roky 2000 - 2006, tzv. Agendě 2000, a také v zatím poslední, čtvrté perspektivě, která zahrnuje roky 2007 – 2013. [13]

Tab. 7: Velikost vlastních zdrojů a cílování v letech 1988 – 2006 (mil. EUR, %)

Rok	VZ celkem (miliony EUR)	Cílování (%)
1988	41 843,4	1,15
1989	45 899,8	1,17
1990	46 469,1	1,18
1991	56 249,4	1,19
1992	59 711,8	1,20
1993	65 672,7	1,20
1994	66 002,1	1,20
1995	75 077,1	1,21
1996	81 275,1	1,22
1997	80 547,7	1,24
1998	84 529,7	1,26
1999	86 903,5	1,27
2000	92 724,4	1,27
2001	75 077,1	1,27
2002	95 242,2	1,27
2003	92 524,8	1,27
2004	99 724,4	1,27
2005	106 300	1,27
2006	111 969,6	1,27

Zdroj: [10], vlastní zpracování

Graf 14: Velikost vlastních zdrojů v letech 1988 – 2006 (mil. EUR)

Zdroj: [10], vlastní zpracování

Tabulka 7 společně s grafem 14 znázorňuje růst celkových vlastních zdrojů v období 1988 – 2006. Je zřejmé, že se vlastní zdroje neustále zvyšovaly, protože stále rostla

výdajová potřeba EU. VZ také samozřejmě postupně rostly s tím, jak se Společenství rozšiřovalo. Velikost cílování se také zvyšovala a to postupně z 1,15% GNI EU v roce 1988, kdy bylo finanční cílování vlastních zdrojů zavedeno, až na 1,27% GNI EU v roce 2006.

4.1.3 Obecná metodologie cílování

Cílování jak příjmové, tak výdajové strany rozpočtu je hlavním nástrojem udržení rozpočtové stability. Nastavuje pevnou maximální hranici, která nemůže být překročena (případně výjimečně za podmínek vyjmenovaných ve Smlouvě překročena být může). V případě finančního cílování příjmů i výdajů EU je tato hranice stanovena jako procento z GNI EU. Následné stanovení konkrétní hranice záleží hlavně na společné dohodě členských států, které přispívají do společného rozpočtu. Finanční cílování tak společně s platností a dodržováním principu jednotnosti rozpočtu, principem vyrovnanosti a pravidlem každoročního sestavování rozpočtu zajišťuje vyrovnanost a stabilitu rozpočtu Společenství.

Cílování se v anglicky psané literatuře vyskytuje pod dvěma pojmy – **target (targeting)** a **ceiling**.

Targeting - ve smyslu rozpočtových cílů, které se stanovují v kvantitativních měřítkách na určitá rozpočtová období. Tyto cíle jsou stanovovány jednotlivými členskými zeměmi v závislosti na jejich fiskální politice. Dodržování těchto cílů je pak otázkou rozsahu a nastavení vládní kontroly. [16; 17]

Ceiling – termín cílování je v této podobě použit v Maastrichské smlouvě a Paktu stability a růstu. Tento pojem je založen na stanovení hodnoty pro všechny členské státy. Znamená, že všechny země ji musí respektovat bez ohledu na jejich hospodářskou situaci a kohezi. Jedná se tedy o jasně stanovený ukazatel, který nezohledňuje specifika jednotlivých zemí. [17]

4.1.4 Vztah mezi cílováním vlastních zdrojů a výdajů

Jak bylo již dříve zmíněno, cílování vlastních zdrojů bylo poprvé použito pro první finanční perspektivu zavedenou Delorsovým balíkem I. Cílování vlastních zdrojů však znamenalo i cílování veškerých zdrojů a financí EU.

Cílování vlastních zdrojů je spojeno se zásadou, že zdroje EU se musí rovnat výdajům a nejsou povoleny žádné další zdroje kromě vlastních, tzn. nejsou povoleny půjčky k vyrovnání rozpočtu a rozpočet nesmí být deficitní. [1] Z tohoto pravidla je zřejmé, že strop vlastních zdrojů ovlivňuje maximální částku ročních výdajů EU vyjádřenou v přidělech na platby. Celkový strop vlastních zdrojů je odvozen ze střednědobých stropů na výdaje, které jsou stanoveny příslušnou finanční perspektivou, a tyto stropy jsou vyjádřeny v procentech GNI. Rozdíl mezi stropem pro vlastní zdroje a výdaje ve formě přidělů na platby představuje rezervu na nepředvídatelné výdaje.

Z výše uvedeného je tedy patrný vztah, že maximální strop vlastních zdrojů je větší než maximální strop výdajů, kromě výjimečného případu, kdy by se tyto dva stropy mohly rovnat (a to v krajním případě za předpokladu, že neexistují rezervy na nepředvídatelné výdaje).

$$\text{maximální strop vlastních zdrojů} > \text{maximální strop výdajů} \quad (6)$$

4.1.5 Rozpočtové zásady ovlivňující cílování vlastních zdrojů EU

Mezi nejdůležitější rozpočtová pravidla z hlediska finančního cílování a z hlediska cílování vlastních zdrojů patří zejména tato tři:

- pravidlo jednotnosti,
- pravidlo vyrovnanosti rozpočtu,
- pravidlo každoročního sestavování rozpočtu.

Pravidlo jednotnosti ve své podstatě znamená, že v rozpočtu EU jsou zahrnuty a započteny pouze takové příjmy a výdaje, které se vztahují k operacím rozpočtu, tzn. že za rozpočtové příjmy a výdaje lze považovat pouze takové, které jsou zahrnuty v rozpočtu. [1]

Pravidlo vyrovnanosti rozpočtu zahrnuje zásadu, že zdroje EU se musí rovnat výdajům a tedy žádné jiné další zdroje kromě vlastních nejsou povoleny. Tento vztah naznačuje následující rovnice:

$$\text{Vlastní zdroje} = \text{celkový výdaje}, \quad (7)$$

přičemž

$$\text{Vlastní zdroje} = \text{TVZ} + \text{DPH} + x\% \text{ GNI EU} \quad (8)$$

Pravidlo každoročního sestavování rozpočtu úzce souvisí s předcházejícím pravidlem vyrovnanosti rozpočtu. V rámci rozpočtu jsou rozlišovány příděly na platby (výdaje, které se vztahují pouze k danému rozpočtovému období, tzn. k danému roku) a příděly na závazky (výdaje, které zahrnují více roků nebo mohou být použity ve více letech). Při sestavování rozpočtu platí zásada:

$$\text{příděly na platby} < \text{příděly na závazky} \quad (9)$$

Při zohlednění pravidla vyrovnanosti rozpočtu dostaneme následující vztah:

$$\text{VZ} \geq \text{příděly na závazky} \quad (10)$$

$$\text{VZ} \geq \text{příděly na platby a zároveň příděly na platby} < \text{příděly na závazky} \quad (11)$$

Celkové příjmy rozpočtu musí pokrýt celkové výdaje v daném roce a navíc rezervu (tzv. margin), která představuje neočekávané výdaje vzniklé v daném rozpočtovém období a rezervu na špatný odhad GNI EU. Celý tento vztah je z pohledu cílování velmi důležitý.

Platí:

$$\text{VZ} = (\text{příděly na platby} + \text{margin}) \leq \text{příděly na závazky} \quad (12)$$

Z návrhu Rady (2006) pro novou finanční perspektivu jsou hodnoty pro VZ a příděly na závazky:

$$\text{VZ} = \max 1,24\% \text{ GNI EU} \quad (13)$$

$$\text{příděly na závazky} = \max 1,31\% \text{ GNI EU} \quad (14)$$

Po dosazení těchto hodnot do předchozích rovnic dostaneme vztah definující současné finanční cílování rozpočtu EU:

$$\max 1,24\% \text{ GNI EU} = (\text{příděly na platby} + \text{margin}) \leq \max 1,31\% \text{ GNI EU} \quad [15] \quad (15)$$

Z této rovnice jasně vyplývá, že jak zdroje, tak i výdaje rozpočtu jsou cílovány podle stejného principu a to podle vazby na GNI EU. Rozdílná hranice u obou položek je způsobena tím, že příděly na závazky mohou dosahovat vyšších hodnot než příděly na platby a že k příjmům rozpočtu lze připočítat přebytek z minulého roku, který vznikl během dané finanční perspektivy a v období cílování s ním nebylo kalkulováno.

Otázka stanovení maximálního stropu vlastních zdrojů je především politickou záležitostí, otázkou dohody a ochoty členských států přispívat do rozpočtu EU. Tato otázka se týká hlavně tzv. čistých plátců.

4.2 Členské země v pozici čistých plátců

Stejně tak jako je finanční cílování silně propojeno s rozpočtovými principy, velikost příjmového cíle úzce souvisí s vybranou výdajovou politikou a politickou ochotou členských států přispívat do rozpočtu. Členské státy se ze všech sil snaží udržet si neutrální pozici (tzv. *juste retour*), tzn. nechtějí být čistými plátcí a snaží se získat od EU finance ve stejném poměru, v jakém do EU přispívají. [9]

Současný systém financování je velmi neprůhledný, co se týče důsledků politik Unie pro širokou veřejnost. Opravný mechanismus UK se stává stále více složitý a nejasnější. Mimoto, vzhledem k tendenci zvyšování oprav UK v průběhu současného i budoucího rozšiřování EU se systém bude stávat čím dál méně spravedlivým. Systém neklamně vykazuje zvyšující se motivaci pro členské státy udržet si neutrální pozici. Tento postoj negativně ovlivňuje rozhodovací proces Rady. Členské státy, zejména čisté plátcí, mají sklon posuzovat přínos nových činností Společenství výhradně podle jejich finančních důsledků a berou jen malý zřetel na podstatu politik. [9]

Evropský rozpočet je ale sledován nejenom evropskými orgány a členskými státy, ale také veřejností. Zvláště v těch zemích, které v pozici tzv. čistých plátců do evropského rozpočtu nezískávají vložené prostředky zpět a naopak fakticky financují chod Společenství. Skutečnost, zda se konkrétní země dostala do pozice čistého plátce do rozpočtu Společenství, a případně, zda se jí výměnou za tento fakt podařilo prosadit nějaké konkrétní opatření, je z hlediska veřejnosti často impulsem ke změně postojů vůči evropské integraci jako celku. [13]

Pozice členských států v roli čistých plátců se v průběhu let výrazně měnila a to zejména ze čtyř důvodů:

- zvyšování rozpočtu - rovnováha mezi čtyřmi vlastními zdroji se měnila a relativní pokles tradičních vlastních zdrojů byl kompenzován zvyšujícím se podílem čtvrtého zdroje. Na příjmové straně to vedlo k proporcionalitě, tzn. že příspěvky byly lépe vyjádřeny ve vztahu k GNI EU (1);
- vliv korekce UK způsobil, že podíl plateb UK zaznamenal prudký pokles, zatímco jiné státy (např. státy Beneluxu) přispívaly do rozpočtu více (2);
- reformy CAP vedly k významnému přeorientování plateb zemědělcům a to způsobilo, že státy severní Evropy nemohly uspět lépe než státy jižní Evropy (3);
- od roku 1988 poměrně vrostly výdaje na strukturální operace (na kterých opět spíše vydělaly „jižní“ členské státy a Irsko) (4). [9]

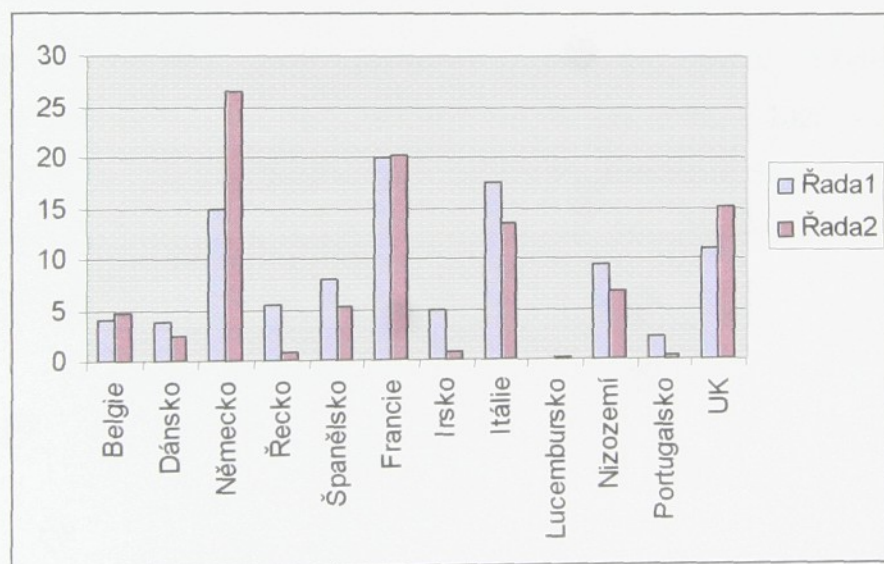
Následující tabulka 8 a graf 15 naznačují čisté pozice jednotlivých států po Fontainebleau. Jsou z nich zřejmé průměrné velikosti výdajů a příjmů dvanácti členských států v období 1985 – 1988 (pro Portugalsko a Španělsko v letech 1986 – 1988, tedy po jejich vstupu). Z těchto hodnot jsou ale vyloučeny výdaje na administrativu a důsledkem toho je, že pro Belgii a Lucembursko se zdá, že jejich příspěvky do EU jsou vyšší než příjmy z EU. Pokud by ale byly do tohoto grafu administrativní náklady zahrnuty, bylo by zřejmé, že obě země vystupují v pozici podstatných čistých příjemců. [9]

Tab. 8: Příjmy a výdaje členských zemí v letech 1985 – 1988 (mil. EUR)

Členský stát	Příjmy státu	Výdaje státu	Čistá pozice států (rozdíl mezi příjmy a výdaji)
Belgie	2 470,6	4 558,9	-2 088,3
Dánsko	3 529,4	2 205,9	1 323,5
Německo	14 706	26 470,8	-11 764,8
Řecko	5 764,8	1 058,8	4 706
Španělsko	7 882,4	5 588,3	2 294,1
Francie	19 823,7	20 411,9	-588,2
Irsko	4 705,9	764,7	3 941,2
Itálie	17 235,4	14 235,4	3 000
Lucembursko	117,6	441,2	-323,6
Nizozemí	8 823,6	6 470,6	2 353
Portugalsko	1 941,2	588,2	1 353
UK	11 411,9	15 470,7	-4 058,8

Zdroj: [9], vlastní zpracování

Graf 15: Příjmy a výdaje jednotlivých členských zemí v letech 1985 – 1988 (mil. EUR)

Zdroj: [9], vlastní zpracování

Tabulka s grafem jasně ukazují, že Německo bylo největším hrubým přispěvatelem do rozpočtu, ale v porovnání s Francií a Itálií jeho příjmy z EU byly zjevně nižší. Dánsko a Nizozemí mělo velký přísun příjmů z CAP. Velký rozdíl mezi příjmy a výdaji je také zřejmý pro Řecko a Irsko. Pro Španělsko a Portugalsko, které byly teprve v přechodném období, jsou hrubé příjmy a výdaje celkem srovnatelné s platbami již zavedených členských států.

Jak již bylo řečeno, pozice států se v průběhu času velmi měnily. Státy, které dříve byly jasně čistými plátcí mohou dnes být čistými příjemci a naopak. Například Nizozemí bylo na konci 80. let velkým příjemcem, hlavně díky příjmům z CAP. Ačkoli přispívalo do rozpočtu vždy více než byl v té době průměr, jeho příjmy z CAP prudce poklesly a postavily tak Nizozemí najednou do pozice čistého plátce. [9]

5 Analýza mechanismu finančního cílování vlastních zdrojů

Již dříve bylo uvedeno, že systém vlastních zdrojů je stanovován rozhodnutím Rady a musí být schválen jednomyslně a ratifikován jednotlivými národními parlamenty. [9]

Tabulka 9 ukazuje rozložení plateb jednotlivých členských států v letech 2002 – 2006 a jsou z ní patrní největší přispěvatelé do rozpočtu.

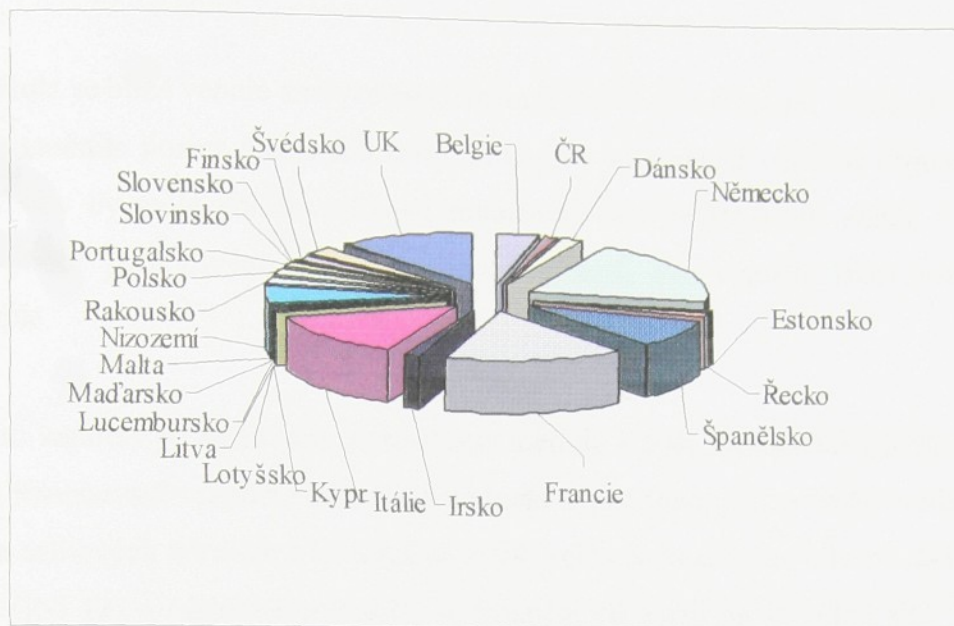
Z tabulky 9 je zřejmé, že největší platby do rozpočtu EU odvádějí Německo, Francie, Itálie, UK a Španělsko a to v celém období mezi lety 2002 – 2006. Celkový nárůst vlastních zdrojů je patrný hlavně v roce 2004 a to zejména z důvodu vstupu nových členských států do Společenství. Graf 16 zobrazuje rozložení vlastních zdrojů mezi členské státy EU v roce 2006.

Tab. 9: Vlastní zdroje EU podle členských států v letech 2002 – 2006 (mil. EUR)

Členská země	2002	2003	2004	2005	2006
Belgie	3 017,9	3 486,1	3 848,9	4 023,8	4 442,1
ČR	0	0	565,2	990,2	1 132,7
Dánsko	1 687,9	1 777,7	1 940,1	1 989	2 225,9
Německo	17 582,2	19 202,6	20 229,8	20 136,3	22 755,4
Estonsko	0	0	55,4	99,7	112,9
Řecko	1 337,5	1 533,7	1 742,3	1 801,6	2 039,5
Španělsko	6 551,2	7 429,4	8 383,6	9 474,9	9 888
Francie	14 152,3	15 153,7	16 013,5	16 854,1	18 185,4
Irsko	1 018,8	1 127,5	1 250,5	1 442,5	1 529
Itálie	11 279,5	11 758,5	13 786	13 546,7	15 155,9
Kypr	0	0	95	150	171,8
Lotyšsko	0	0	67,5	129,8	144,4
Litva	0	0	119,3	207	238,1
Lucembursko	183,8	204,5	231,3	227	262,6
Maďarsko	0	0	537,1	833,2	1 002,8
Malta	0	0	33	50,1	54,7
Nizozemí	4 467,4	4 919,5	5 268,8	5 947,1	5 758
Rakousko	1 808,7	1 935,9	2 046,6	2 144	2 381,4
Polsko	0	0	1 310,7	2 327,2	2 595,2
Portugalsko	1 187,3	1 292,9	1 332,3	1 527	1 501,6
Slovinsko	0	0	170,4	274,7	315,8
Slovensko	0	0	219,6	359	424,9
Finsko	1 184,5	1 337,9	1 443,3	1 464,9	1 638,5
Švédsko	2 086,2	2 501,3	2 680,6	2 654,3	3 008,7
UK	10 152,8	9 971,2	11 682,5	12 157,1	13 706,9
Celkem	77 698	83 632,4	95 053,3	100 811,2	110 672,2

Zdroj: [11], vlastní zpracování

Graf 16: Vlastní zdroje členských států EU v roce 2006

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 10 ukazuje přehled GNI na obyvatele vyjádřený v kupní síle (PPS) pro roky 2003 a 1984 pro všechny státy, které byly v roce 2002 čistými plátcí do rozpočtu EU. V příloze 2 jsou uvedeny hodnoty pro všech 25 členských států. [2]

Tab. 10: GNI_{pc} vybraných členských států (PPS)

Členská země	2003	1984
UK	111,2	90,6
Dánsko	111,1	104
Rakousko	109,8	-
Nizozemí	106,6	95
Švédsko	104,6	-
Francie	104,2	104
Německo	98,6	109,6
Itálie	97,3	92,9

Zdroj: [2], vlastní zpracování

V roce 2003 se GNI na obyvatele všech čistých plátců do rozpočtu EU (vyjádřený v PPS) pohyboval mezi 97% a 111%. Tato situace ostře kontrastuje s rokem 1984, kdy UK bylo nejchudší zemí z čistých plátců a pouze Řecko a Irsko měly nižší GNI na obyvatele než UK. [2]

5.1. Výpočet struktury plátců v případě změny příjmového cíle

Tato kapitola se blíže věnuje analýze mechanismu finančního cílování. Jejím cílem je určit, jak by se změnila pozice členských států, pokud by se změnila velikost příjmového cíle, tzn. jaký vliv by měla změna velikosti finančního cíle na strukturu plátců a jak by se změnil platby jednotlivých zdrojů u členských států. Pro výpočty jsem použila údaje z roku 2006.

Cílem této kapitoly je zjistit, zda je současná metoda a výše finančního cílování efektivní metodou financování rozpočtu EU. Nejprve bude vypočítáno, jak se změní velikost zdroje z GNI na celkových zdrojích EU, když se zvýší velikost finančního cíle z 1,24% GNI EU na 1,5% GNI EU a následně pokud by se finanční cíl snížil na 1% GNI EU. Také bude vyjádřena velikost nově vypočteného zdroje z GNI na celkových vlastních zdrojích a to jak absolutně, tak i relativně.

Podle vzorce (5) vypočítáme vlastní zdroje, které musí členské státy uhradit. Tato částka musí být financována vlastními zdroji a je tedy rovna celkovému systému vlastních zdrojů.

Dále budeme vycházet ze vztahu (1), respektive (3).

TVZ jsou jasně dané a nejsou závislé na členských zemích, protože se jedná o cla, která země musí platit v jakékoli situaci. Absolutní velikost TVZ by se tedy pravděpodobně nezměnila vůbec, protože jsou to příspěvky nezávislé na vůli členských států. Platilo by:

$$TVZ_{1,24\%} = TVZ_{1,5\%} = TVZ_{1\%}, \quad (16)$$

kde: $TVZ_{1,24\%}$ – skutečné tradiční vlastní zdroje v roce 2006,

$TVZ_{1,5\%}$ – TVZ v případě zvýšení příjmového cíle na 1,5% GNI EU,

$TVZ_{1\%}$ – TVZ v případě snížení příjmového cíle na 1% GNI EU.

Zdroj z DPH se vypočítává z harmonizovaného vyměřovacího základu, který je pro všechny státy stejný, tzn. pokud by bylo zapotřebí tento zdroj změnit, musela by se zvýšit sazba ze společného základu. Proto by i zdroj z DPH zůstal nejspíše v absolutních

hodnotách (za podmínek, že se nezmění sazba ze společného základu) stejný, stejně jako v případě TVZ. Za předpokladu, že se nezmění harmonizovaný vyměřovací základ, platí:

$$DPH_{1,24\%} = DPH_{1,5\%} = DPH_{1\%}, \quad (17)$$

kde: $DPH_{1,24\%}$ – skutečné zdroje z DPH v roce 2006

$DPH_{1,5\%}$ - DPH v případě zvýšení příjmového cíle na 1,5% GNI EU

$DPH_{1\%}$ - DPH v případě snížení příjmového cíle na 1% GNI EU

Zřejmě tedy jediným zdrojem, kterým je možné VZ cílovat, je zdroj z GNI a to hlavně ze dvou důvodů:

- Jedná se o dodatečný zdroj, tzn. že se jeho velikost vypočítává tak, aby doplnila požadovanou velikost příjmů (aby mohly být pokryty všechny výdajové požadavky) (1);
- Je to zdroj relativně spravedlivý, tzn. bere v úvahu hospodářskou vyspělost všech zemí (na rozdíl od TVZ a DPH) (2).

Pro další výpočty jsou důležité vztahy (1), (2), (3) a (4).

Pomocí vzorců (1), (2) a (3) bude vypočten celkový příspěvek z GNI. Ze vztahu (4) je zřejmé, že pro výpočet zdroje z GNI je potřeba znát GNI pro jednotlivé členské státy, respektive pro výpočet jednotné sazby pro členské státy 1% GNI členských států. Pomocí této jednotné sazby se vypočítá zdroj z GNI pro jednotlivé členské státy. Jednotná sazba je určena podílem celkového příspěvku z GNI, který je zapotřebí k dorovnání výdajů EU, a součtu 1% všech členských zemí. Matematicky lze tento vztah zapsat:

$$JS = \text{příspěvek z GNI}_{EU} / 1\% \text{ GNI}_{EU}, \quad (18)$$

kde: JS – jednotná sazba pro členské státy,

$\text{příspěvek z GNI}_{EU}$ – celková částka, kterou je potřeba vybrat ze zdroje z GNI,

$1\% \text{ GNI}_{EU}$ - součet 1% GNI všech členských států.

Hodnoty SVZ, TZV a DPH byly v roce 2006:

$$SVZ_{1,24\%} = 110\,671\,918\,355 \text{ EUR,}$$

$$TVZ_{1,24\%} = 14\,225\,100\,000 \text{ EUR,}$$

$$DPH_{1,24\%} = 15\,884\,321\,797 \text{ EUR.}$$

Z těchto hodnot podle vzorce (3) vypočteme celkovou částku GNI zdroje:

$$GNI_{1,24\%} = 110\,671\,918\,382 - (14\,225\,100\,00 + 15\,884\,321\,797) = 80\,562\,496\,558 \text{ EUR.}$$

Můžeme říci, že struktura SVZ v roce 2006 byla taková, jak ukazuje tabulka 11.

Tab. 11: Struktura celkových vlastních zdrojů EU v roce 2006 (EUR, %)

Rok	Celkové TVZ _{1,24%}		Zdroj z DPH _{1,24%}		Zdroj z GNI _{1,24%}		Celkem (SVZ _{1,24%})	
	EUR	%	EUR	%	EUR	%	EUR	%
2006	14 225 100 000	12,85	15 884 321 797	14,35	80 562 496 558	72,8	110 671 918 382	100

Zdroj: [11], vlastní zpracování

Z tabulky 11 je vidět, že největší podíl na vlastních zdrojích v roce 2006 má zdroj z GNI (72,8%).

Protože jsou známy hodnoty GNI každého členského státu, podle rovnice (18) můžeme odvodit, jaké byly příspěvky z GNI jednotlivých členských zemí. Jejich výše je znázorněna v tabulce 12.

Dosazením do vztahu (18) spočítáme jednotnou sazbu pro členské státy:

$$JS_{1,24\%} = 80\,562\,496\,558 / 110\,860\,880\,000 = 0,7266991$$

Tab. 12: Určení jednotné sazby a rozdělení zdroje z GNI pro rok 2006 (EUR)

Členský stát	1% GNI členského státu	Jednotná sazba pro členské země	Příspěvek z GNI členského státu
Belgie	3 128 969 000	0,7266991	2 273 818 811
ČR	994 862 000	0,7266991	722 965 274
Dánsko	2 099 021 000	0,7266991	1 525 356 574
Německo	22 810 270 000	0,7266991	16 576 201 617
Estonsko	98 555 000	0,7266991	71 619 825
Řecko	1 893 940 000	0,7266991	1 376 324 405
Španělsko	9 003 310 000	0,7266991	6 542 696 855
Francie	17 612 620 000	0,7266991	12 799 074 282
Irsko	1 416 737 000	0,7266991	1 029 541 437
Itálie	14 454 499 000	0,7266991	10 504 070 741
Kypř	135 816 000	0,7266991	98 697 359
Lotyšsko	129 939 000	0,7266991	94 426 548
Litva	210 135 000	0,7266991	152 704 906
Lucembursko	256 440 000	0,7266991	186 354 705
Maďarsko	906 498 000	0,7266991	658 751 239
Malta	45 841 000	0,7266991	33 312 611
Nizozemí	4 865 105 000	0,7266991	3 535 467 198
Rakousko	2 479 885 000	0,7266991	1 802 130 082
Polsko	2 398 275 000	0,7266991	1 742 824 172
Portugalsko	1 429 050 000	0,7266991	1 038 489 282
Slovinsko	292 944 000	0,7266991	212 882 128
Slovensko	394 000 000	0,7266991	286 319 427
Finsko	1 613 560 000	0,7266991	1 172 572 525
Švédsko	3 078 609 000	0,7266991	2 237 222 246
UK	19 112 000 000	0,7266991	13 888 672 309
Celkem	110 860 880 000		80 562 496 558

Zdroj: [18], vlastní zpracování

Tab. 13: Skladba vlastních zdrojů v roce 2006 (EUR, %)

Členský stát	Celkové čisté tradiční vlastní zdroje (75 %)	Vlastní zdroje z DPH při jednotné sazbě	Vlastní zdroje z GNI	Podíl zdroje z GNI na VZ země (%)	Vlastní zdroje celkem	Podíl na celkových VZ EU (%)
Belgie	1 486 300 000	405 521 510	2 273 818 811	54,59	4 165 640 321	3,76
ČR	167 900 000	153 958 679	722 965 274	69,19	1 044 823 953	0,94
Dánsko	261 300 000	253 752 598	1 525 356 574	74,76	2 040 409 172	1,84
Německo	2 792 700 000	3 033 122 558	16 576 201 617	73,99	22 402 024 175	20,24
Estonsko	17 300 000	15 251 761	71 619 825	68,75	104 171 586	0,09
Řecko	202 700 000	293 094 419	1 376 324 405	73,52	1 872 118 824	1,69
Španělsko	1 156 500 000	1 393 296 470	6 542 696 855	71,96	9 092 493 325	8,22
Francie	1 239 200 000	2 590 795 331	12 799 074 282	76,97	16 629 069 613	15,03
Irsko	155 000 000	219 245 440	1 029 541 437	73,34	1 403 786 877	1,27
Itálie	1 413 100 000	1 961 508 487	10 504 070 741	75,68	13 878 679 228	12,54
Kypr	40 100 000	21 018 043	98 697 359	61,76	159 815 402	0,14
Lotyšsko	20 700 000	17 783 998	94 426 548	71,05	132 910 546	0,12
Litva	34 300 000	32 519 191	152 704 906	69,56	219 524 097	0,2
Lucembursko	13 900 000	39 685 065	186 354 705	77,67	239 939 770	0,22
Maďarsko	138 900 000	125 093 071	658 751 239	71,39	922 744 310	0,83
Malta	10 200 000	7 094 069	33 312 611	65,83	50 606 680	0,05
Nizozemí	1 416 700 000	730 414 741	3 535 467 198	62,22	5 682 581 939	5,13
Rakousko	205 300 000	335 565 053	1 802 130 082	76,92	2 342 995 135	2,12
Polsko	269 300 000	371 142 179	1 742 824 172	73,13	2 383 266 351	2,15
Portugalsko	115 700 000	221 150 923	1 038 489 282	75,51	1 375 340 205	1,24
Slovinsko	31 700 000	45 334 198	212 882 128	73,43	289 916 326	0,26
Slovensko	52 600 000	51 185 130	286 319 427	73,40	390 104 557	0,35
Finsko	106 800 000	216 537 712	1 172 572 525	78,39	1 495 910 237	1,35
Švédsko	331 200 000	392 596 472	2 237 222 246	75,56	2 961 018 718	2,68
UK	2 545 700 000	2 957 654 699	13 888 672 309	71,62	19 392 027 008	17,52
Celkem	14 225 100 000	15 884 321 797	80 562 496 558	72,79	110 671 918 355	100

Zdroj: vlastní zpracování

Tabulka 13 jasně naznačuje, která ze zemí byla největším plátcem do rozpočtu EU a u které země je největší podíl zdroje z GNI na jejích celkových příspěvcích. Podíl zdroje z GNI na celkových zdrojích většiny zemí je okolo 70%, více vybočují pouze státy Belgie, Kypr, Nizozemí (u těchto zemí je příspěvek z GNI nejnižší v poměru s ostatními zdroji, které poskytují) a na druhé straně se jedná o Francii, Lucembursko a Finsko. Je zřejmé, že neexistuje přímý vztah mezi podílem zdroje z GNI na celkovém příspěvku členské země a

podílem na celkových VZ EU. Např. Německo, které je jistě největším přispěvatelem do rozpočtu EU (financuje celkové VZ z více než 20%), má podíl zdroje GNI na svém příspěvku do rozpočtu EU víceméně průměrný (74%), zatímco např. Lucembursko, jehož podíl na celkových VZ EU činí pouze 0,22% dává největší díl svých příspěvků právě ze zdroje GNI (více než 77%).

Nyní bude vypočteno, jak by se situace změnila, kdyby došlo ke změně velikosti příjmového cíle.

Ze vztahu (2) odvodíme velikost SVZ pro příjmový cíl roven 1,5% GNI EU, vyjde, že:

$$SVZ_{1,5\%} = 133\,877\,320\,591 \text{ EUR.}$$

Hodnoty TVZ a DPH se nezmění (z již zmíněných důvodů). Takže:

$$TVZ_{1,5\%} = 14\,225\,100\,000 \text{ EUR a}$$

$$DPH_{1,5\%} = 15\,884\,321\,797 \text{ EUR.}$$

Bude nás tedy hlavně zajímat změna zdroje z GNI. Velikost $GNI_{1,5\%}$ vypočítáme podle vzorce (3):

$$GNI_{1,5\%} = 133\,877\,320\,591 - (14\,225\,100\,000 + 15\,884\,321\,797) = 103\,767\,898\,794 \text{ EUR.}$$

Podle vzorce (18) zjistíme jednotnou sazbu pro členské země:

$$JS_{1,5\%} = 103\,767\,898\,794 / 110\,860\,880\,000 = 0,9360191.$$

Příspěvky ze zdroje GNI by byly pro jednotlivé země následující:

Tab. 14: Určení jednotné sazby a rozdělení zdroje z GNI pro příjmový cíl 1,5% GNI EU (EUR)

Členský stát	1% GNI členského státu	Jednotná sazba pro členské země	Příspěvek z GNI členského státu
Belgie	3 128 969 000	0,936019079	2 928 774 682
ČR	994 862 000	0,936019079	931 209 813
Dánsko	2 099 021 000	0,936019079	1 964 723 703
Německo	22 810 270 000	0,936019079	21 350 847 917
Estonsko	98 555 000	0,936019079	92 249 360
Řecko	1 893 940 000	0,936019079	1 772 763 974
Španělsko	9 003 310 000	0,936019079	8 427 269 934
Francie	17 612 620 000	0,936019079	16 485 748 351
Irsko	1 416 737 000	0,936019079	1 326 092 862
Itálie	14 454 499 000	0,936019079	13 529 686 841
Kypr	135 816 000	0,936019079	127 126 367
Lotyšsko	129 939 000	0,936019079	121 625 383
Litva	210 135 000	0,936019079	196 690 369
Lucembursko	256 440 000	0,936019079	240 032 733
Maďarsko	906 498 000	0,936019079	848 499 423
Malta	45 841 000	0,936019079	42 908 051
Nizozemí	4 865 105 000	0,936019079	4 553 831 101
Rakousko	2 479 885 000	0,936019079	2 321 219 674
Polsko	2 398 275 000	0,936019079	2 244 831 157
Portugalsko	1 429 050 000	0,936019079	1 337 618 065
Slovinsko	292 944 000	0,936019079	274 201 173
Slovensko	394 000 000	0,936019079	368 791 517
Finsko	1 613 560 000	0,936019079	1 510 322 945
Švédsko	3 078 609 000	0,936019079	2 881 636 761
UK	19 112 000 000	0,936019079	17 889 196 638
Celkem	110 860 880 000		103 767 898 794

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 15: Skladba vlastních zdrojů pro příjmový cíl 1,5% GNI EU (EUR, %)

Členský stát	Celkové čisté tradiční vlastní zdroje (75 %)	Vlastní zdroje z DPH při jednotné sazbě	Vlastní zdroje z GNI	Podíl zdroje z GNI na VZ země (%)	Vlastní zdroje celkem	Podíl na celkový h VZ EU (%)
Belgie	1 486 300 000	405 521 510	2 928 774 682	60,76	4 820 596 192	3,60
ČR	167 900 000	153 958 679	931 209 813	74,31	1 253 068 492	0,94
Dánsko	261 300 000	253 752 598	1 964 723 703	79,23	2 479 776 301	1,85
Německo	2 792 700 000	3 033 122 558	21 350 847 917	78,56	27 176 670 475	20,30
Estonsko	17 300 000	15 251 761	92 249 360	73,92	124 801 121	0,09
Řecko	202 700 000	293 094 419	1 772 763 974	78,14	2 268 558 393	1,69
Španělsko	1 156 500 000	1 393 296 470	8 427 269 934	76,77	10 977 066 404	8,20
Francie	1 239 200 000	2 590 795 331	16 485 748 351	81,15	20 315 743 682	15,17
Irsko	155 000 000	219 245 440	1 326 092 862	77,99	1 700 338 302	1,27
Itálie	1 413 100 000	1 961 508 487	13 529 686 841	80,04	16 904 295 328	12,63
Kypr	40 100 000	21 018 043	127 126 367	67,53	188 244 410	0,14
Lotyšsko	20 700 000	17 783 998	121 625 383	75,96	160 109 381	0,12
Litva	34 300 000	32 519 191	196 690 369	74,64	263 509 560	0,20
Lucembursko	13 900 000	39 685 065	240 032 733	81,75	293 617 798	0,22
Maďarsko	138 900 000	125 093 071	848 499 423	76,27	1 112 492 494	0,83
Malta	10 200 000	7 094 069	42 908 051	71,27	60 202 120	0,04
Nizozemí	1 416 700 000	730 414 741	4 553 831 101	67,96	6 700 945 842	5,01
Rakousko	205 300 000	335 565 053	2 321 219 674	81,10	2 862 084 727	2,14
Polsko	269 300 000	371 142 179	2 244 831 157	77,80	2 885 273 336	2,16
Portugalsko	115 700 000	221 150 923	1 337 618 065	79,88	1 674 468 988	1,25
Slovinsko	31 700 000	45 334 198	274 201 173	78,07	351 235 371	0,26
Slovensko	52 600 000	51 185 130	368 791 517	78,04	472 576 647	0,35
Finsko	106 800 000	216 537 712	1 510 322 945	82,37	1 833 660 657	1,37
Švédsko	331 200 000	392 596 472	2 881 636 761	79,92	3 605 433 233	2,69
UK	2 545 700 000	2 957 654 699	17 889 196 638	76,47	23 392 551 337	17,47
Celkem	14 225 100	15 884 321 797	103 767 898	77,51	133 877 320 591	100,00

Zdroj: vlastní zpracování

Stejně vypočítáme i hodnoty pro případ, že se velikost příjmového cíle sníží na 1% GNI EU:

Ze vztahu (2) dostaneme, že $SVZ_{1\%} = 89\,251\,547\,060$ EUR.

Hodnoty TVZ a DPH se nezmění, rovnají se:

$$TVZ_{1\%} = 14\,225\,100\,000 \text{ EUR a}$$

$$DPH_{1\%} = 15\,884\,321\,797 \text{ EUR.}$$

$$\text{Ze vztahu (3): } GNI_{1\%} = 59\,142\,125\,263 \text{ EUR.}$$

$$\text{Podle vzorce (18): } JS = 0,533480568$$

Tabulka pro jednotnou sazbu a rozdělení zdroje z GNI pro příjmový cíl 1% GNI EU by vypadala tak, jak ukazuje tabulka 16:

Tab. 16: Určení jednotné sazby a rozdělení zdroje z GNI pro příjmový cíl 1% GNI EU (EUR)

Členský stát	1% GNI členského státu	Jednotná sazba pro členské země	Příspěvek z GNI členského státu
Belgie	3 128 969 000	0,533480568	1 669 244 160
ČR	994 862 000	0,533480568	530 739 545
Dánsko	2 099 021 000	0,533480568	1 119 786 916
Německo	22 810 270 000	0,533480568	12 168 835 802
Estonsko	98 555 000	0,533480568	52 577 177
Řecko	1 893 940 000	0,533480568	1 010 380 187
Španělsko	9 003 310 000	0,533480568	4 803 090 935
Francie	17 612 620 000	0,533480568	9 395 990 527
Irsko	1 416 737 000	0,533480568	755 801 660
Itálie	14 454 499 000	0,533480568	7 711 194 341
Kypr	135 816 000	0,533480568	72 455 197
Lotyšsko	129 939 000	0,533480568	69 319 932
Litva	210 135 000	0,533480568	112 102 939
Lucembursko	256 440 000	0,533480568	136 805 757
Maďarsko	906 498 000	0,533480568	483 599 068
Malta	45 841 000	0,533480568	24 455 283
Nizozemí	4 865 105 000	0,533480568	2 595 438 980
Rakousko	2 479 885 000	0,533480568	1 322 970 459
Polsko	2 398 275 000	0,533480568	1 279 433 110
Portugalsko	1 429 050 000	0,533480568	762 370 406
Slovinsko	292 944 000	0,533480568	156 279 932
Slovensko	394 000 000	0,533480568	210 191 344
Finsko	1 613 560 000	0,533480568	860 802 906
Švédsko	3 078 609 000	0,533480568	1 642 378 079
UK	19 112 000 000	0,533480568	10 195 880 621
Celkem	110 860 880 000		59 142 125 263

Zdroj: vlastní zpracování

Tab. 17: Skladba vlastních zdrojů pro příjmový cíl 1% GNI EU (EUR, %)

Členský stát	Celkové čisté tradiční vlastní zdroje (75 %)	Vlastní zdroje z DPH při jednotné sazbě	Vlastní zdroje z GNI	Podíl zdroje z GNI na VZ země (%)	Vlastní zdroje celkem	Podíl na celkových VZ EU (%)
Belgie	1 486 300 000	405 521 510	1 669 244 160	46,87	3 561 065 670	3,99
ČR	167 900 000	153 958 679	530 739 545	62,25	852 598 224	0,96
Dánsko	261 300 000	253 752 598	1 119 786 916	68,50	1 634 839 514	1,83
Německo	2 792 700 000	3 033 122 558	12 168 835 802	67,62	17 994 658 360	20,16
Estonsko	17 300 000	15 251 761	52 577 177	61,76	85 128 938	0,10
Recko	202 700 000	293 094 419	1 010 380 187	67,08	1 506 174 606	1,69
Španělsko	1 156 500 000	1 393 296 470	4 803 090 935	65,32	7 352 887 405	8,24
Francie	1 239 200 000	2 590 795 331	9 395 990 527	71,04	13 225 985 858	14,82
Irsko	155 000 000	219 245 440	755 801 660	66,88	1 130 047 100	1,27
Itálie	1 413 100 000	1 961 508 487	7 711 194 341	69,56	11 085 802 828	12,42
Kypr	40 100 000	21 018 043	72 455 197	54,24	133 573 240	0,15
Lotyšsko	20 700 000	17 783 998	69 319 932	64,30	107 803 930	0,12
Litva	34 300 000	32 519 191	112 102 939	62,65	178 922 130	0,20
Lucembursko	13 900 000	39 685 065	136 805 757	71,86	190 390 822	0,21
Maďarsko	138 900 000	125 093 071	483 599 068	64,69	747 592 139	0,84
Malta	10 200 000	7 094 069	24 455 283	58,58	41 749 352	0,05
Nizozemí	1 416 700 000	730 414 741	2 595 438 980	54,73	4 742 553 721	5,31
Rakousko	205 300 000	335 565 053	1 322 970 459	70,98	1 863 835 512	2,09
Polsko	269 300 000	371 142 179	1 279 433 110	66,64	1 919 875 289	2,15
Portugalsko	115 700 000	221 150 923	762 370 406	69,36	1 099 221 329	1,23
Slovinsko	31 700 000	45 334 198	156 279 932	66,98	233 314 130	0,26
Slovensko	52 600 000	51 185 130	210 191 344	66,94	313 976 474	0,35
Finsko	106 800 000	216 537 712	860 802 906	72,69	1 184 140 618	1,33
Švédsko	331 200 000	392 596 472	1 642 378 079	69,41	2 366 174 551	2,65
UK	2 545 700 000	2 957 654 699	10 195 880 621	64,95	15 699 235 320	17,59
Celkem	14 225 100 000	15 884 321 797	59 142 125 263	66,26	89 251 547 060	100,00

Zdroj: vlastní zpracování

Pro lepší přehlednost jsou hlavní údaje shrnuty v tabulce 18.

Tab. 18: Shrnutí vlastních zdrojů pro jednotlivé příjmové cíle (EUR, %)

Členský stát	Vlastní zdroje z GNI (1,24%)	Vlastní zdroje z GNI (1,5%)	Vlastní zdroje z GNI (1%)	Podíl zdroje z GNI na VZ země (1,24%)	Podíl zdroje z GNI na VZ země (1,5%)	Podíl zdroje z GNI na VZ země (1%)	Podíl na VZ EU (1,24%)	Podíl na VZ EU (1,5%)	Podíl na VZ EU (1%)
Belgie	2 273 818 811	2 928 774 682	1 669 244 180	54,59	80,76	46,87	3,76	3,60	3,99
CR	722 965 274	931 209 813	530 739 546	69,19	74,31	62,25	0,94	0,94	0,96
Dánsko	1 525 356 574	1 984 723 703	1 119 786 916	74,76	79,23	68,50	1,84	1,85	1,83
Německo	16 576 201 617	21 350 847 917	12 168 835 802	73,99	78,56	67,62	20,24	20,30	20,16
Estonsko	71 619 825	92 249 360	52 577 177	68,75	73,92	61,76	0,09	0,09	0,10
Recko	1 376 324 405	1 772 763 974	1 010 380 187	73,52	78,14	67,08	1,69	1,69	1,69
Španělsko	5 542 606 855	8 427 269 934	4 803 090 935	71,96	76,77	65,32	8,22	8,20	8,24
Francie	12 799 074 282	16 485 748 351	9 395 990 527	76,97	81,15	71,04	15,03	15,17	14,82
Irsko	1 029 541 437	1 326 092 862	755 801 660	73,34	77,99	66,88	1,27	1,27	1,27
Itálie	10 504 070 741	13 529 686 841	7 711 194 341	75,68	80,04	69,56	12,54	12,63	12,42
Kypř	98 697 359	127 126 367	72 465 197	61,76	67,53	54,24	0,14	0,14	0,15
Lotyšsko	94 426 548	121 625 383	69 319 932	71,05	75,96	64,30	0,12	0,12	0,12
Litva	162 704 906	196 690 369	112 102 939	69,56	74,64	62,65	0,20	0,20	0,20
Lucembursko	186 354 705	240 032 733	136 805 757	77,67	81,75	71,86	0,22	0,22	0,21
Maďarsko	558 751 239	848 499 423	483 599 068	71,39	76,27	64,69	0,83	0,83	0,84
Malta	33 312 611	42 908 051	24 455 283	65,83	71,27	58,58	0,05	0,04	0,05
Nizozemí	3 535 467 198	4 553 831 101	2 595 438 980	62,22	67,96	54,73	5,13	5,01	5,31
Rakousko	1 802 130 082	2 321 219 674	1 322 970 459	76,92	81,10	70,98	2,12	2,14	2,09
Polsko	1 742 824 172	2 244 831 157	1 279 433 110	73,13	77,80	66,54	2,15	2,16	2,15
Portugalsko	1 038 489 282	1 337 618 065	762 370 406	75,51	79,88	69,36	1,24	1,25	1,23
Slovensko	212 882 128	274 201 173	156 279 932	73,43	78,07	66,98	0,26	0,26	0,26
Slovensko	286 319 427	368 791 517	210 191 344	73,40	78,04	66,94	0,35	0,35	0,35
Finsko	1 172 572 525	1 510 322 945	860 802 906	78,39	82,37	72,69	1,35	1,37	1,33
Svédsko	2 237 222 246	2 881 636 761	1 642 378 079	75,56	79,92	69,41	2,68	2,69	2,65
UK	13 888 672 309	17 888 196 638	10 195 980 621	71,62	76,47	64,95	17,52	17,47	17,59
Celkem	80 562 496	103 767 898	59 142 125	72,79	77,51	66,26	100,00	100,00	100,00

Zdroj: Vlastní zpracování

Tab. 19: Shrnutí vlastních zdrojů pro jednotlivé příjmové cíle (EUR)

Clenský stát	Vlastní zdroje z GNI (1,24%)	Vlastní zdroje z GNI (1,5%)	Vlastní zdroje z GNI (1%)	Vlastní zdroje celkem(1,24%)	Vlastní zdroje celkem (1,5%)	Vlastní zdroje celkem (1%)
Belgie	227381811	2928774682	1669244160	4166640321	4820506192	3661066670
CR	722965274	931209813	530739546	1044823953	1263068492	852598224
Dánsko	1526356574	1964723703	1119786916	2040409172	2479776301	1634839514
Německo	16576201617	21360847917	12168935802	22402024175	27176670475	17994658360
Estonsko	71619825	92249360	52577177	104171586	124801121	85128938
Recko	1376324405	1772763974	1010380187	1872118824	2268568393	1506174606
Španělsko	6642696865	8427269934	4803090936	9092493325	10977066404	7352887406
Francie	12799074282	16485748351	9385990527	16629069613	20316743682	13225985668
Irsko	1029541437	1326092862	756801660	1403786877	1700338302	1130047100
Itálie	10504070741	13529686841	7711194341	13878679228	16904295328	11085802828
Kypr	98697359	127126367	72465197	159815402	188244410	133573240
Lotyšsko	94426648	121825383	69319932	132910546	160109381	107803930
Litva	152704906	196800369	112102939	219524097	263509560	178922130
Lucembursko	186354705	240032733	136805757	239939770	293617798	190390822
Maďarsko	668751239	848499423	483599068	922744310	1112492484	747592139
Malta	33312611	42908051	24465283	50606680	60202120	41749352
Nizozemí	3555467198	4653831101	2595435980	5682681939	6700945842	4742553721
Rakousko	1802130082	2321219874	1322970459	2342995135	2862084727	1863835512
Polsko	1742824172	2244831157	1279433110	2383266351	2885273336	1919875289
Portugalsko	1038489282	1337618065	762370406	1376340205	1674468988	1099221329
Slowinsko	212882128	274201173	156279932	289916326	351235371	233314130
Slovensko	286319427	368791517	210191344	390104567	472676647	313979474
Finsko	1172672625	1510322945	860802906	1496910237	1833660657	1184140618
Švédsko	2237222248	2881636761	1642378079	2961018718	3605433233	2366174551
UK	13888672309	17889196638	10196880621	19392027008	23392561337	15699235320
Celkem	80562496558	103767898794	59142125263	110674918355	133877320591	89251547060

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky 18 je zřetelně vidět, že při vyšším příjmovém cíli na celkových zdrojích vydělají bohatší státy. Relativní hodnota celkových VZ jednotlivých států je pořád přibližně stejná, ať je rozpočtový cíl jakýkoli. Ale v absolutních hodnotách by země, které přispívají do EU celkově větší částky, odváděly o to větší příspěvky, protože mají vyšší podíl zdroje z GNI a tak by měly přispívat více než chudší státy. Jejich pozice by byla ještě více nevýhodná. Nejhuře by na tom bylo Německo a UK, nejlépe potom Malta a Estonsko. Naopak pokud by se velikost příjmového cíle snížila, polepšilo by si hlavně Německo a UK a nejvíce by si pohoršila Malta s Estonskem (viz tabulka 19).

Současná velikost finančního cíle je, vzhledem k neochotě a politické neprůchodnosti zvyšovat jeho hodnotu a stávajícímu systému VZ, efektivní. Pokud by byla velikost finančního cíle nastavena nižší, nejspíše by na to doplatily chudší členské státy.

Celkově je možno říci, že vzhledem ke struktuře SVZ (tzn. zdrojem GNI se financuje většinová část rozpočtu) je velká provázanost mezi cílováním vlastních zdrojů a ekonomickou efektivností (viz kapitola 2.4).

6 Závěr

Cílem této diplomové práce bylo provést analýzu mechanismu finančního cílování vlastních zdrojů Evropské unie. Finanční cílování VZ je založeno hlavně na cílování zdroje z GNI, neboť ostatní zdroje jsou nezávislé na členských státech, a tudíž u nich cílování uplatňuje jen velmi obtížně. Pouze zdroj z GNI je i relativně spravedlivý. Je u něj brána v úvahu ekonomická situace daných členských zemí a podle této situace jsou od členského státu vyžadovány finanční prostředky.

Současná metoda cílování vlastních zdrojů je hodnocena jako efektivní, protože největší část odvodů členských států do EU tvoří právě příspěvek založený na GNI členského státu.

Co se týče ostatních vlastních zdrojů, tedy TVZ a DPH, nejsou z hlediska finančního cílování hodnoceny tak kladně, jako dodatečný zdroj z GNI. Záporům těchto zdrojů je hlavně to, že členské státy nemohou ovlivnit tyto příspěvky, a proto by se snadno mohly dostat do nevýhodné pozice. Ovšem i u zdroje z GNI je možné nalézt zápornou stránku, protože svým pojetím se nejedná o vlastní zdroj, který by byl nezávislý na členských státech.

V empirické analýze byly spočítány hodnoty vlastních zdrojů, pokud by se změnila velikost příjmového cíle. Ze všech výpočtů je zřejmé, že pokud by se velikost příjmového cíle změnila, podíly jednotlivých členských zemí na celkových VZ zdrojích EU by zůstaly nezměněny. Ovšem v absolutních hodnotách by tyto změny byly významné. Pokud by se příjmový cíl z 1,24% GNI EU zvýšil na 1,5% GNI EU, nejvíce by na tom prodělaly bohatší státy. Největší platby by do rozpočtu musely odvádět zejména Německo a UK a to o více než 4 miliardy EUR více než před změnou příjmového cíle. Malta a Estonsko by naopak odváděly ze všech členských zemí nejméně – Malta o 9 595 440 a Estonsko o 20 629 535 EUR více než před zvýšením příjmového cíle.

Pokud se příjmový cíl snížil, vypadala by situace opačně. Nejvíce by ušetřily Německo společně s UK, které by odváděly do rozpočtu přibližně o 4 miliardy méně, než před

změnou příjmového cíle. Malta by nyní musela odvádět pouze o necelých 9 miliard a Estonsko o 19 miliard méně.

Obecně lze tedy říci, že současná metoda finančního cílování vlastních zdrojů je, vzhledem k další neochotě a politické neprůchodnosti zvyšovat hodnotu finančního cíle a stávajícím systému vlastních zdrojů, efektivní. Navíc zde existuje velká provázanost mezi cílováním vlastních zdrojů a ekonomickou spravedlností.

Seznam použité literatury

1. Laffan, B.: The Finances of the European Union. Macmillan Press, London, 1997, ISBN 0-333-60986-7
2. EC: Financing the European Union. Commission report on the operation of the own resources system, Luxembourg, 2004, ISBN 92-894-8413-6
3. EC: European Union Public Finance. Office for Official Publications of the European Community, Luxembourg, 2002, ISBN 92-894-1620-3
4. König, P., Lacina, L., a kol.: Rozpočet a politiky Evropské unie. C. H. Beck, Praha, 2004, ISBN 80-7179-846-0
5. Council Regulation (EC, Euratom) No. 1150/2000 of May 2000 implementing Decision 94/728/EC, Euratom on the system of the Communities' own resources
6. Council Regulation (EC) No. 2040/2000 of 26 September 2000 on budgetary discipline
7. European Parliament, Council, Commission: Interinstitutional Agreement between the European Parliament, The Council and the Commission on budgetary discipline and improvement of the budgetary procedure, (2006/C 139/01)
8. European Parliament, Council, Commission: Interinstitutional Agreement of May 1999 between the European Parliament, The Council and the Commission on budgetary discipline and improvement of the budgetary procedure, (1999/C 172/01)
9. Begg, I., Grimwade, N.: Paying for Europe. Sheffield Academic Press, ISBN 1-85075-858-1
10. EC: Finanční zpráva 2005 (souhrnný přehled). Úřad pro úřední tisky Evropského společenství, Lucemburk, 2006, ISBN 92-79-01057-3
11. www.europa.eu
12. www.mfcr.cz
13. Fiala, P., Pitrová, M.: Evropská unie. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno, 2003, ISBN 80-7325-015-2
14. www.sec.cz
15. Rozpočtová politika Evropské unie z hlediska fiskálního federalismu 1. díl; Dílčí zpráva – kulatý stůl 2006. Technická univerzita v Liberci, 2007, ISBN 55-005-07

16. Hockley, G., C.: Fiscal Policy; An Introduction. Routledge, London, 1992, ISBN 0-415-06276-4
17. Beetsma, R., M., W., J., Bovenberg, A.L.: Structural Distortions and Decentralized Fiscal Policies in EMU. CES ifo Working Paper No. 473, May 2001

Seznam příloh

Příloha 1: Celkový přehled vlastních zdrojů v letech 1971 – 2006

(počet stran: 1)

Příloha 2: Opravný mechanismus Velké Británie

(počet stran: 4)

Příloha 1

Vývoj vlastních zdrojů v období let 1971 – 2006

	Zemědělské odvody		Celní výnosy		Příspěvky DPH		Podíl GNP(GNI)		Ostatní		Celkem	
	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%	miliony EUR	%
1971	713,8	30,6	582,3	25	0	0	0	0	1033,2	44,4	2329,3	100
1972	799,5	25,6	957,3	30,7	0	0	0	0	1360,7	43,6	3117,5	100
1973	510,3	10,4	1986,3	40,4	0	0	0	0	247,7	49,2	4914,3	100
1974	330,1	6,4	2737,6	53,2	0	0	0	0	2075,7	40,4	5143,4	100
1975	590,1	9,2	3151	49,3	0	0	0	0	2644	41,4	6385,1	100
1976	1163,7	14,2	4064,5	49,7	0	0	0	0	2956,5	36,1	8184,7	100
1977	1778,5	20,5	3927,2	45,3	0	0	0	0	2969,4	34,2	8675,1	100
1978	2278,9	18,3	4390,9	35,3	0	0	0	0	5783	46,4	12452,8	100
1979	2143,5	14,4	5189,1	34,8	4737,7	31,8	0	0	2821,2	18,9	14891,5	100
1980	2002,3	2,2	5905,7	35,9	7258,5	44,2	0	0	1265,8	7,7	16432,3	100
1981	1747,4	9,2	6392,4	33,8	9187,8	48,6	0	0	1590,4	8,4	18918	100
1982	2227,8	10,1	6815,3	30,9	12000,5	54,3	0	0	1038,5	4,7	22082,1	100
1983	2433,9	9,5	7234,6	28,1	13691	53,2	0	0	2369,7	9,2	25729,2	100
1984	2950	11,3	7623,5	29,2	14565,9	55,8	0	0	943	3,6	26082,4	100
1985	2179,1	7,8	8310,1	29,6	15218,9	54,2	0	0	2377	8,4	28085,1	100
1986	2287	6,8	8173	24,3	22223,4	66	0	0	983,8	2,9	33667,2	100
1987	3097,8	8,7	8936,5	25	23463,5	65,6	0	0	285,5	0,7	35783,3	100
1988	2605,8	6,2	9310,2	22,3	23927,6	57,2	4445,8	10,6	1554	3,7	41843,4	100
1989	2397,7	5,2	10312,9	22,5	26293,4	57,3	4519	9,8	2376,8	5,2	45899,8	100
1990	1875,7	4	10285,1	22,1	27440,1	59,1	94,9	0,2	6773,3	14,6	46469,1	100
1991	2486,6	4,4	11475,4	20,4	31406,2	55,8	7468,3	13,3	3412,9	6,1	56249,4	100
1992	1987,8	3,3	11292,4	18,9	34659,3	58	8322,2	13,9	3450,1	5,8	59711,8	100
1993	1929,9	2,9	11055,6	16,8	34489,9	52,5	16517,9	25,2	1679,5	2,6	65672,7	100
1994	2074,1	3,1	11178	16,9	33254,5	50,4	17682,2	26,8	1813,3	2,7	66002,1	100
1995	1944,6	2,6	12508,6	16,7	39183,2	52,2	14191,2	18,9	7249,5	9,7	75077,1	100
1996	1821,5	2,2	11762,2	14,5	33962,9	41,8	23549,1	29	10179,4	12,5	81275,1	100
1997	1925,3	2,4	12247	15,2	34222,5	42,5	26898,8	33,4	5254,7	6,5	80547,7	100
1998	1955,1	2,3	12155,6	14,4	33118	39,2	35020,5	41,4	2280,5	2,7	84529,7	100
1999	2151,7	2,5	11705,9	13,5	31163,4	35,9	37509,8	43,2	4372,7	5	86903,5	100
2000	2155,7	2,3	13111,5	14,1	35121,6	37,9	37580,4	40,5	4755,2	5,1	92724,4	100
2001	1944,6	2,6	12508,6	16,7	39183,2	52,2	14191,2	18,9	7249,5	9,7	75077,1	100
2002	1259,4	1,4	7910,6	8,3	22388,2	23,5	45947,6	48,2	17736,4	18,6	95242,2	100
2003	1426,4	1,5	9479,8	10,2	21748	23,5	51356,7	55,5	8513,9	9,2	92524,8	100
2004	1218,9	1,2	10154,9	10,2	14324,1	14,4	73220,8	73,4	805,7	0,8	99724,4	100
2005	1594,5	1,5	10736,3	10,1	15307,2	14,4	77599	73	1063	1	106300	100
2006	1319,7	1,2	12905,4	11,5	15884,3	14,2	80562,5	72	1297,7	1,2	111969,6	100

Zdroj: [10], vlastní zpracování

Příloha 2

Korekce rozpočtové nerovnováhy UK

Korekce rozpočtové nerovnováhy UK je v současné době určena v Rozhodnutí Rady o systému vlastních zdrojů (Rada EU, 2000b) a sestává ze šesti kroků:

1) Výpočet rozdílu v předchozím fiskálním roce mezi:

- procentním podílem UK na celkovém souhrnu neomezených vyměřovacích základů DPH a

- procentním podílem UK na celkových alokovaných výdajích

2) Výsledek kroku 1) se násobí celkovými alokovanými výdaji

3) Vynásobením hodnoty z kroku 2) koeficientem 0,66 se získá **původní částka korekce UK**

4) Z důvodu eliminace efektů způsobených zavedením čtvrtého zdroje a omezení maximální výše vyměřovacího základu DPH, dochází dále k odečtení tzv. **zvýhodnění Spojeného království**, tedy rozdílu mezi:

- násobkem procentního podílu UK na celkovém souhrnu neomezených vyměřovacích základů DPH a celkových plateb třetího a čtvrtého zdroje všech členských států a

- platbami třetího a čtvrtého zdroje Spojeného království

Uvedenou úpravou se získá tzv. **jádro korekce UK**

5) Dále se odečítá **neočekávaný prospěch z TVZ** pramenící Spojenému království ze zvýšení podílu TVZ zadržného k uhrazení inkasních nákladů. Od jádra korekce UK se odečte násobek:

- 20% TVZ odvedených do rozpočtu po odečtení 25% inkasních nákladů a

- rozdílu mezi podílem UK na celkových TVZ a podílem na celkovém souhrnu neomezených vyměřovacích základů DPH

6) Aby se vyloučil **neočekávaný prospěch způsobený rozšířením Evropské unie**, bude od prvního roku rozšíření pro účely určení rozpočtové bilance hodnota celkových alokovaných výdajů snížena o částku odpovídající předvstupním výdajům předcházejícího roku. Výše předvstupních nákladů bude v následujících letech upravována aplikací euro GNI deflátoru, obdobně jako při úpravách finančních perspektiv.

Velikost korekce rozpočtové nerovnováhy určuje hodnotu **zmrazené sazby**, jejímž odečtením od maximální sazby DPH dostáváme **sazbu jednotnou**. Ta je směrodatná pro vymezení skutečné výše odvodů DPH členských států do rozpočtu EU. Zmrazená sazba je podílem velikosti korekce UK snížené o čtvrtinové podíly Německa (D), Nizozemska (NL), Rakouska (A) a Švédska (S) na jejím financování a souhrnu stropem omezených vyměřovacích základů DPH snížených o stropem omezené vyměřovací základy DPH Německa, Nizozemska, Rakouska, Švédska a UK:

$$\text{Zmrazená sazba} = \frac{\text{korekce UK} - \frac{1}{4} \text{podíl D, NL, A, S na korekci UK}}{\text{stropem omezený základ DPH pro EU10}} \quad (1)$$

Spojenému království je poskytována oprava rozpočtových nevyvážeností. Tato oprava se určuje:

a) výpočtem rozdílu za předchozí rozpočtový rok mezi:

- procentním podílem Spojeného království na výši nelimitovaného vyměřovacího základu DPH a

- procentním podílem Spojeného království na celkových přidělených výdajích;

b) vynásobením takto dosaženého rozdílu celkovými přidělenými výdaji;

c) vynásobením výsledku podle písmene b) koeficientem 0,66;

d) odečtením od výsledku podle písmene c) důsledků, které má pro Spojené království přechod na limitovanou DPH a rozdílu mezi:

- tím, co by Spojené království muselo zaplatit na částkách financovaných ze třetího a čtvrtého zdroje, pokud by jednotná sazba byla použita na nelimitovaný základ DPH, a
- platbami Spojeného království podle třetího a čtvrtého zdroje;

e) od roku 2001 dále odečtením čistých příjmů Spojeného království ze zvýšení procentního podílu TVZ, které si členské státy ponechávají na krytí výdajů spojených s výběrem a dalších souvisejících výdajů, od výsledku podle písmene d);

f) v případě každého rozšíření Evropské unie výpočtem úpravy výsledku podle písmene e) tak, aby se snížila náhrada a bylo tak zajištěno, že výdaje nenahrazované před rozšířením zůstanou stejné i po rozšíření. Tato úprava se provede snížením celkových přidělených výdajů o částku rovnající se ročním předvstupním výdajům v kandidátských zemích. Všechny takto vypočtené částky se přenášejí do následujících rozpočtových let a upravují se každoročně za použití euro deflátoru GNI, který se užívá pro úpravu finančních výhledů.

$$K_Z^{MN} = \left[\left(\frac{CP_Z}{CP} - \frac{V_Z}{V} \right) \cdot V - PCP \cdot Y_Z \right] \cdot MN, \quad (2)$$

pokud $K_Z^{MN} > 0$,

kde $MN = 0,66$, pokud $\sum_Z K_Z^{0,66} \leq MDON$

$$\text{a } MN = \frac{MDON}{\sum_Z K_Z^{0,66}} \cdot 0,66, \text{ pokud } \sum_Z K_Z^{0,66} > MDON,$$

kde: CP = celkové platby z DPH a GNI všech členských zemí v roce t

CP_Z = platby z DPH a GNI členské země z v roce t

V = celkové alokované výdaje v roce t

V_Z = alokované výdaje země z v roce t

K_Z^{MN} = korekce přidělená zemi z v roce t

PCP = přijatelný čistý příspěvek vyjádřený v % GNI

Y_Z = GNI země z v roce t

MN = míra náhrady (t.j. procento nadměrného příspěvku, které bude nahrazeno)

$MDON$ = maximální dostupný objem náhrady

$\sum_Z K_Z^{0,66}$ = celková suma korekce, pokud se MN rovná 0,66